Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 80 (4521). | ШИНАРДИ, 6 июль 1971 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадувл 1923 шера денз

ГОРОДО—ЮРТА

ШАЬЛА района «Джалка» совхозе самардийнахь санна дукха болхлой хиннабац кхашка болх беш. Совхоза болхлоел совгIа тайп-тайпара балхаш де укхаза баьхкабар Грознера хьаьший а.

Грозненски ремонтно - механически заводеи совхозеи кулгалхой хьалхха вIашагI а кхийтта оттайир балха план. Новкъостала мел венача сага ховра ший фу де деза. ХIара сага малагIа инвентарь езаргья белгалдаьккхар.

Субботнике хиннача бIаь ворхI саго дика къахьегар бахьан долаш аьхха цхьан кIирандийнахь оасарах цIенйир 16 гектар шекара свекла, тюкаш а яь эргIагIа дIаоттадир 24 тонн ча.

ХьатIадоагIача шоаттдийнахьи кIирандийнахьи пар лаьрхIад доахан фермашта доакъар хьатIаозача а, фермашта механизайи еча а новкъостал де. Шоай болхлой цIерах совхоза дIайха денош чакхдаллалца шефски новкъостал де дош делар завода директора нов. Сардалашвиле. ХIаьта совхоза директора Алиев Махьмада Султана доккха баркал аьлар завода болхлошта шоашта новкъостал дарах.

Ала доагIа хьаьший тIаэцара укхаза дика кийчо яь хилар. Делкъийна баа мерза кхача кийчбир болхлошта.

* * *

НАЗРАНЬ: ПIаьраска дийнахь Iуйрийна ворхI сахьат доалаш Назранерча гIишлонашта ремонт еча участка контора хьалхашка хьагулбала болабелар болхлой. Цу участка начальника болхлошта дIайийшар шоаттдийнахьи кIирандийнахьи совхоз - техникуме субботниках дакъа лаца лезача болхлой список. Раьза хилар цу гIулакха гIишлошъераш.

Шоатта... Кхоачаш бархI сахьат даьннадацар гIишлонашта ремонт еча участка болхлой Янларерча баьцадаараш кхедеча бригаде кхаьчача хана. Царна духьал вена моаршал хьаьттар бригадира Цечоев Османа.

— Оасар де ца кхувш йовш латташ я тха помидораш, — аьлар цо. — Целаш ераш да шоана.

Дукха ха ялалехьа дIаболабир болх участкера венача ткъаь пхиъ саго.

Сайрийна пхи сахьат даьлча учетчика хоам бир кхо гектар гаргга йолча помидорашта оасар даь даьннад аьнна. Къаьстта дика болх бир помидорашта оасар деш предприяте болхлоша Майсигов Мусас, Цечоева Золатхана, Евлоев Батыра, Катиева Мадданa, кхычар. Царех хIаране 11—12 сотых помидорашта оасар дир. Совхоза агрономаш хьежар баьча балхага.

— Уж санна бола болхлой дукхагIа баларе геттара аттача баргбар тха болх, — йоахар цар.

* * *

НАЗРАНЕРЧА «Электроинструмент» завода къахьегамхой а дакъа хилар БурокIалхьарча, Наьсар-Кертерча, Аьлте-Юртарча отделенешка доакъар Iалашлара яьча субботнике дакъа лоацаш. Юкъарча хьайбашта лаьрхIа 240 тонн сенаж еллай цар отделенешка.

* * *

«ИНГУШСКИЙ» совхоза кхашка Iурра денз сарралца болх беш хилар «Малгобекнефть» мехкдаьтта доаккхача управленера а промыслашкара а баьхка болхлой. Веррига а 65 саг вар шоай балхах мукъайолча хана совхоза болхлошта ча вIашкатохача новкъостал де вена. Совхоза болхлоша цхьана къа а хьегаш новкъостала баьхкараша тюкаш а еш аргIагIа хьалъоттадир 80 тонн ча. Хьайбаш Iангара дахара доккха новкъостал хургда цунах.

ХьатIадоагIача мукъача деношка а укхаза юхабакха бартбаь бахар субботнике дакъа лоацаш хинараш.

Болх бара мел эшачунца Iалашбир уж совхозо, делкъийна баа бIайха кхача кийчбаьбар.

Доккха баркал аьлар новкъостала баьхкараша совхоза кулгалхоша.

Х. ГАЛАЕВ.

СИХАГIА ЧУЭЦА КА БОЛА ЯЛАТ

Республика колхозийи совхозийи кхашка ялат кхаьчад. Массанахьа а хIана хьийкъадац аьнна дика хьийкъал из-укх шера. Кхаш леладерий керттера декхар да хIанз ялат сихха, хIама ца доалеш чуэцар, паччахьалкхенга из дохкара план а шоаш тIайийца социалистически декхараш а кхоачашдар. Дукхача боахамашка хIанлехьа чуийцай сийна горошеки мукхи. Грозненски, Гудермесски, Наатеречни, Наурски, Шелковской районий колхозашкеи совхозашкеи чуэца доладаьд кIа а. КIимарс болабеннача хьалхарча деноша хьа хьокх дукхача производственни коллективашка из болх порядок йолаш, дика вIаштIехьбаьккха беш хилар. Шелковской района «Победа» совхоза механизатораши кхаш леладераши ханнахьа кийябеннабар цу гIулакха. Дика тоаяь яр комбайнаши, жаткаши, боахама кулгалхошеи специалисташеи ханнахьа оттайир ялат чуэцара балхий план. Кхаччашехьа чуэца болабир мукх. цул тIехьагIа кIа а. шоай берригa низ тIабахийта къахьег цар мIслагIча пятилетта хьалхарча шерара кIимарс лоацачa хана чакхбаккха. Даьхеч а совхоза а амбарашка дукхагIа ялат дIачудала гIерташ. Ханнахьа болабеннаб кIа чуэца Гудермесски района «Октябра 40 шу» колхоза къахьегамхой а. Цар кхашкара чуийцача кIин хьалхара итташ тоннаш хIанзлехьа Гудермесски реалбазе дIачуеннай. Колхозхоша лерхI лоацача хана гурахь дийна ялат чуэца а планал совгIа из Даьхенна дала а.

Ялат чуэцара балхаш денгара-денга сихлуш латт. Массанахьа а кхачаш латт кIа, хIара денна дукхагIа хул из чуэца доладенна боахамаш.

Ялат чуэцача хана шерра пайда эца беза дика хилар опыто хьахьеккхача групповойи паточнии методех. Ялат хьакхареи ардареи, чан кагаши хьагулъяра, шоалагIа юв культураш а гурахь дув ялат а дIале лаьтташ кийчдара балхаш цхьан комплексагIа де деза боахамашка. Кхай тIара комбайн дIайоаллашехьа харш даккха доладала деза нух.

Боккхача лоархIаме да техниках нийса пайда эцар. ХIара трактора, комбайно, жатка гIаддайча шин сменагIа болх бергбола гIулакх вIаштIехьдаккха деза массанахьа а. ВIалла магийта йиш йолаш дац комбайнер хьавенавац, комбайнага хьажа веза яхаш ди лакхдаллалца техника болх а ца беш лоаттаелга.

Ялат аьрда доладешшехьа дIадоладе деза из паччахьалкхен ялат дIайийлеча пункташка дIакхухьилга. Укхаза а вIаштIехьдаккха деза автотранспорта шин сменагIа болх бергбола гIулакх, хьалхе а оттаяь хила еза комбайнашта кIалхара ялат хьатташкеи ялат дIайийлеча пункташкеи дIаувзара план. Аьрда ялат дIаозара шерра пайда эца беза тракторни телешкех. Комбайни группашта тIачIоагIъе еза автотранспорт. Къаьстта йола отрядаш вIашагIйоахка бакъалхья я дукха мукх тIабедача грузовикех, цар хьаддача графиках болх бергболаш. Нийса вIаштIехьбаккха беза болх токашка. Ялат сихха цIендар, заготовительни пункташка дIахьошдар кийчдар из да укхаза де дезар. Боахамий кулгалхоша а специалисташа а дицдалийта йиш яц Даьхенна дIалуш дола ялат цIенеи дикеи хилийтар дуккхача даькъе хьатташкара болх вIаштIехьбаккхарах тайша хилар.

Ялат чуэцача дакъа лоацаш дукха нах хургба. Комбайнерех, трактористех, шоферех, жаткайи ялат цIендеча механизмайи машинистех, ялат дIачуийлеча пунктий болхлоех тийша да ялат ханнахьа, сихха, ца дойташ чуэцари кийчдари. Партийни, профсоюзни, боахама организацей декхар да ялат чуэцаш, цIендеш, дIаувзаш боахкача наха юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяр, материальни а моральни а поощрене методаш массанахьа а юкъе йоалаяр. Ханнахьа е еза яхьа итогаш. Шерра дIайовзийта еза хьалха латтарий опыт, балха юкъекхухьа кердадараш. Укхаза чIоагIа лоархIаме да социалистически яхьа результаташта, хьалха латтарий опыта хетаяь пенгазета номераш «Молнеш». къахьегама листокаш арахецар, цу хьакъехьа агитаторашка беседаш яйтар, кхыдараш. Иштта теркам тIабахийта беза хIанз кхашка балхаш деш болча наха лакха оасарле йолаш къахьегара эша хьалаш вIаштIехьдахара. Царна хилийта деза хан-ханнахьа леттIа даа хIама, садаIа моттиг, деша газеташ, журналаш, книжкаш, кхы мел эшараш. Цу гIулакха чIоагIа оарцагIбовла беза торговле, культура учреждений болхлой.

Кхашка болх беш эггара дукхагIа техника хула ха я хIанзара яр. Цудухьа боахамий кулгалхойи специалистийи декхар да ялат чуэцача, дIаозача дакъа лоацаш йола цхьаккха а машен сеца латтаргйоаца гIулакх дар. Эша инструмент, запасни оатхалаш, кхыдараш а долаш бела, лаьрххIа механикаш, слесараш хила беза из болх бе хьожабаь. Бокхха бехктокхам тIалатт цу даькъе «Сельхозтехника» объединене болхлошта. Цар Iалашде деза боахамаш эшача оатхалашца.

Ялат чуэцача колхозаштеи совхозаштеи новкъостал де декхарийла я цар шефаш йола промышленни предприятей коллективаш. Цар шоай къахьегамца дакъа лоацаргда, культурни обслуживани ергья, кхыдараш дергда.

Ялат чуэцилга массане а йоакхо е езаш хIама да. Из болх ханнахьа баь баккхар, берригa хьувкъам хIама ца дойташ чубар, паччахьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши толамца кхоачашдар из да хIанз Нохч-ГIалгIайчен кхаш леладерий керттера декхар.

ХIара фермана—1,5 шера кхоачамхиллал доакъар!

ДИЗА ХУРГДА ХЬАЙБАШ

Совхоза конторера болабелар тха никъ. Укхаза вовзийтар тхона МалгIабика районерча «Ингушский» совхоза директора нов. Гетагажев Азматгире № 3 йолча отделене управляющи Коригов Хьасан.

— ХьатIаховшa машена тIа, аз хьожадергда шо тха отделене доакъар мишта Iалашду, — аьлар Коригова. Долххашехьа СоагIапча уллача отделене конторе дахар тхо. Цига яздаь дар: 1460 тонн сенажи 6570 тонн силоси лаьггагIа йолла. Из декхар кхоачашдулой шоана, аьнна хаьттача, Ховргда-кх шоана кхашка дIа а даха цига балхаш мишта хьежача, — аьлар Коригов Хьасана.

Люцерна хьоккхача кхай тIа дIакхачалехьа ший къахьегама никъ хьабовзийтар тхона Хьасана. «Ингушский» совхоз йиллача механизатор волаш къахьега волавелар из. «Сихха дIайодар ха. ДIадахача шера Серноводски юрта боахама техникума агрономически отделени яьккхар заочно дешаш. Дукха ха яц отделене управляющелла хьожаваь», аьлар Хьасана.

ДIалаьрхIача 11 бутт хилар цо из болх бу. Гучадаьлар люцерна хьокха кха. Асфальтни наькъа тIара Сунженски дукъа тIа кхаччалца додар из. Комбайнаца хьекха уллаш яр люцерна. Гаьна йоацаш из хьагулъеш а оардаш а лелар ши агрегат. Царна кIал лелаш лафеташ а яр.

— Маца хьекхай ер? — аьнна, хаьттар оаха управляющега. Из дар буц кIоага чу йолла дIаяхьалехьа мел ха яьккхай кхай тIа уллаш ха гIертилга. Цхьа ди мара хиланзар люцерна хьекха яьнна. ЙоагIаш йола ха яр из 320 гектара тIа я отделене баьцаш. Царех 250 гектара тIара яраш сенажа хьекха а яьнна кIоагашка дIаелла яьннай, 1 июне йолаеннай отделени баьцаш хьакха.

Механизатораштa дIатIадахар тхо. Уж ба комбайнер Боков Хьажбикари, тракторист Белхароев Исраили. Кхай тIара балхаш дIадоладеннача хана денз цхьа ди цIагIа ца доаккхаш къахьегаш ба уж механизатораш. Из гучадаьлар доакъар кийчдеча бригада бригадира Келигов Ахьмада наряд хьахьекхачул тIехьагIа.

6—7 гектар люцерна хьокх цар сменагIа. Норма 4 гектар мара яц. ЛаьрхIачох 6 лафет хила езар сенаж кIоага чу йолла дIакхухьаш. Бакъдар аьлча цхьа-ши лафет латтар болх ца беш. «Совхозе цар чархех дIайолла резина йоацаш уж шоана гучча бесса латта ер шоллагIа кIира доладеннад», — йоах отделене управляюще Коригова. Балхаш де хьахьожаьча 13 агрегатах цхьаяраш сеца латтар из баьхьан долаш. Хьалхарча квартале планагIа шоашта еза резина дIайийца даьннад шо, кхы хургъяц хIанз, иштта йоах республикански «Сельхозтехника» кулгалхоша.

ХIаьта а хьинари низи ца кхобеш къахьегарах доакъар Iалашдеш йола бригада ше тIайийца декхараш толамца кхоачашдеш хьайоагIа. Люцернах етта йолхача лафеташта тIехьа йода тха машен. Сенаж чуйолла кIоаг ба дукъал тIехьашка совхоза жа лоргача пункта юххе. Сенаж йоллача кIоага тIа дIай-хьай ухаш лел трактор. Отделенера биълагIа бола кIоаг бузаш латтар.

ДогIан хий чуухаргдоацаш айеннача моттиге баьккхабар из. Сенаж кIоарга мишта йол хьежачул тIехьагIа гучадаьлар, технологи телха ца елга, кIал тесса пленка гуш яр. Еррига лаьрхIача 1330 тонн сенаж дIаелла баьннаб отделенера къахьегамхой хIанзлехьа. Маьлха ди сайранга лестадар тхо люцерна хьокхаш волча комбайнера Даурбеков Микаила агрегато болх беча кхаьчача хана. ЧIоагIа хала моттиг яр цуи агрегат лийнкар. БосагIе яр из.

Совхозе эгтара дикагIа вола комбайнер ва, сий дола къахьегамхо, Юбилейни медаль лелаю Даурбекова. 240 гектар люцерна хьекха ваьннав из укх деношка. Нормах цо хьакха езар 180 гектар мара яцар. Кхыча наькъа тIа гIолла доагIа тхо баьций кхашкара. Нагахьа малхбоалехьара бувлача шорттигача михо «хьесташ» мохет дузаш латта кIина канаш. КIица доазув долаш бIарг ма кхоачча гуш да юкъера цIенен нийсси хьажкIий мутIараш. Гаьна нагахьа гуча а яьле къайлайоал культиваци еш лела «Беларусь» яха трактораш. Шоаш тIайийца бехктокхаме декхараш цIаккха а диц ца а луш толамца болх дIахьош ба совхоза къахьегамхой.

Б. ШАКРИЕВ.

Сурта тIа: дикагIвола комбайнер М. Даурбеков

Б. Торшхоева сурт.

IИЛМАН-ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Селхан КПСС Нохч - ГIалгIай обкома политпроса ЦIагIа хилар РСФСР къамий школашка наьнеи эрсийи меттаех а литературах а йолча образоване кердача чулоацамга довлара дешаех йола Iилман - практически конференци.

Конференци хьайийллар парте Нохч - ГIалгIай обкома секретара Х. Х. Бокова.

Цул тIехьагIа «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа РСФСР къамий школашка эрсийи наьнеи меттаех а литературьех а йолча образоване кердача чулоацамга довлара дешаех» яха керттера доклад йир къачий школай Iилман - тохкама института директора Р. К. Черникова. «РСФСР къамий школашка эрсийи наьнеи меттаехи литератураехи йолча кердача программаехи учебникехи болх барах» яха солокладаш йир Нохч - ГIалгIай республика просвещене министра М. У. Умаровеи Къилбаседа-ХIирий АССР просвещене министра А. Х. Галазовеи.

Пренеех къамаьлаш дир Б. Х. Ханмагомедова, Дагестански АССР школай института сектора заведующе Г. А. Жданова, къамий школай института Татарски филиала заведующе, В. В. Альмухамедова, къамий школай института Башкирски филиала заведующе, П. С. Калугинас, Марийски АССР просвещене министерства инспектора, М. Е. Охлопковас, къамий школай института Якутски филиала Iилман сотрудника, К. М. Муханова Казахски ССР меттеи литературай Iилман-тохкама института вохкхагIволча сотрудника.

Цу тIа конференце балха хьалхара ди чакхдаьлар. ДIахо ший болх беш я конференци.

Грозненски шурий совхоза № 2 йолча отделене укх шера дика хьийкъад гурахь дийна ялаташ. Хий дехкаш деце а къаьстта дика хьийкъад Къахьогама ЦIеча Байракха орден лелаеча механизатора Вахаев ИсмаIала кхай тIара кIа. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 35 центнер кIа чуэц ИсмаIалас.

СУРТА ТIА: (аьрдехьа) № 2 йолча отделене управляющи Малышев Хьасани, механизатор Вахаев ИсмаIали.

С. Ханиева сурт.

Идеологически болхлой совещани

Селхан КПСС Нохч - ГIалгIай обкома политпроса ЦIагIа КПСС горкомий, райкомий пропагандаи агитацеи отделийи политпроса кабинетийи заведующей совещани хилар.

КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа керда дешара шера политически образоване системана хьалхашка латтача декхарехи цу хьакъе дешара система цхьайолча звеньяшка де дезача хувцамехи дийцар укхаза политпроса ЦIен директора А. Я. Заруцке.

ЛАЬРХХIАЧА БЕССА

Къаьстта дика къахьийгар дIабахача июнь бетта Октябрьски бурувтохара балхий управлене бурувдеттараша. Къаьстта боккха лоархIам болаш дар цу бетта №№ 184, 186, 218 йолча скважинашта тоха бурув проектни кIоарга а кхоачийташ, тIерча мелашкара мехкдаьтта гучадаккхар.

Хьинаре къахьегарца белгалъяьнна я цига укх шера бурувдетта мастераш Ю. Ерещенко, Д. Соломатин, Е. Павлов керте латта бригада Цар массане а проектагIа лаьрхIачул совгIа итташ метраш бурув техад скважинашта. Шоай новкъосташта хьокхам телаш къахьег бурувдеттараша ая. Корчагина, Новикова, Гайтукаева, кхы дукккачар.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ХIАРА КХА ТIЕХДИКАЧА ХЬАЛ ТIА ЛОАТТАДЕРГДА

Курски областа Советски района колхозхой, совхозий болхлой, механизированни отрядий начальникий, боахамий специалистийи кулгалхойи декхараш

Юрта боахам дIахо дегIабоалабара йоккха программа белгалъяьй КПСС XXIV съездо. Шоай дулхах цIех дола гIулакх санна тIайийцар из тха района къахьегамхоша, низаш ца кхоадеш болх бу партийни съезда исторически решенеш кхоачашъяра. ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера керда рубежаш белгалъяьй тха района лаьтта леладераша: хIара гектара тIара 26 центнер ялат, 230 центнер шекара свекла, 110 центнер коартолаш, 250 центнер шоай гIад а тIехьа моша хьажкIаш чуя.

Ди тIехь шерагIа ярж района кхашка тIайийца декхараш кхоачашдар духьа лелаю социалистически яхь. Сагота ха я хIанз, доакъараш кийчдаь, ялаташ ардара тIеххьара кийчо яь доалаш доакх района боахамаш. Хьайбаш леладераша къовсам лоаттабу хьайбай продуктивность лакхъяои паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш, тха доххара планаш ханал хьалха кхоачашъяри духьа.

Цунца цхьана района къахьегамхоша цхьайна а минута лаьгIдалийташ тханцига дерригача оахача лаьттаех пхелагIа дакъа дIалоацаш йолча нух токхоча культураштa гIулакх дара еш йола уйла. Укх шера бIаьстан юхье района колхозашкеи совхозашкеи чIоагIа лард еллаяр шекара свеклай, хьажкIий, коартолий, баьцадаарий, Iовний культурай лакха хьувкъам кхебара.

ДикагIа йолча ханашкеи геттара дикеи дIайийнай уж культураш, цхьабакъда, цул тIехьагIа температураш лоха хиларо, йокъал этта йIаьхха ха яккхаро лаьгIдир нух токхоча культураша дегI хешилгеи уж тоалулгеи. ХIанз догIаш дийлхачул тIехьагIа уж дегIаяхкара хьалаш тоаденнад. Цхьабакъда, культураи хIамашца цхьана сихха оалдоалаш дар оасар а. Цунца къовсам лоаттабелга таханарча ден эггара лоархIамегIа, эггара саготагIа дола декхар лоархI оаха. Оасаро безача маьха йола тIунал дIаозаргйоацеи хьувкъам бовргбоацеи гIулакх де деза.

Нух токхо культураш цIена лелаяр духьа лоаттабеча къовсаме хоадамболлаш дола дакъа кхоач гха низ болча отрядага — механизаторашка. Машенид комплексашеи хьалха латтача технологе знанешцеи кийчбенна болча пар къоастаю хьувкъама кхел. Масала, кулгашца геттара кIезига къа а хьегаш тха районе шекара свекла лелаеш 38 комплексни механизированни отряд я. хIаьта парна тIачIоагIъяьй из культура тIайола эррига 6.390 гектар. 51 механизированни отрядо хьалкхею хьажкIаши кхыйола доакъарий культураши, коартолий кхаш леладеш я 16 отряд.

Механизатораштa юкъе кIезига бап шоай гIулакх довза, пропашной культураш хьалкхеяра йоккха опыт йола бокъонца бола мастераш. Масала, Н. И. Шарапова отрядо гектара тIара лерхIаш 309 центнер свекла яьккхар. Йоккха говзал хиларца сий даьнна ва «Россия» яхача колхозера хьажкIаш кхеер М. А. Степин, «Путь Ильича» яхача колхозера коартолаш кхеер С. Н. Шевердяев, кхыбараш.

Пропашной культураштa гIулакх деча деношка дукхагIйолча механизированни отрядаша хьокхаме болх бу. Деррига а бархI дийнахь 252 гектара тIара шекара свеклай листал нийсъяь яьлар Ленина цIерагIча колхозера А. М. Харина отряд. Укхаза механизатораша массехказа цамцадьккхад мугIараштa юкъера лаьтта, баьцоагIашта подкормка яьй. Цу боахамо хьокхам гел районе дIайийнача культураштa гIулакх дара тIехьа лаьцача яхье.

Пятилетки хьалхарча шера пропашной культураш чIоагIа хьувкъилга тешшаме Iалашдара балха тIа хьалха латтараша сана массане а болх бергбола хIама де гIерт тхо. ХIара пропашной трактора шин сменах: бIарччача сийрдача дийнахь болх байтара гIулакхаш де гIерт тхо.

4—5 дийнахь еррига шекареи доакъареи свекла, хьажкIаш, коартолаш, баьцадаараш дIадийна даха хьоккхаме порядок оттае лерхI оаха.

Бакъда кулгашца къа ца хьийгача а далац. Цудухьа свеклаи баьцадаараши кхедеча звенешта новкъостал дара оаха субботникашкеи воскресникашкеи районе баха берригa а болх булургбола нах оазаргIбоах.

Июла шоллагIча декаде ерригача пропашной культураштa общественни хьажар дергда оаха: итогаш еча хана плантацей хьал лархIарал совгIа, фермайи нах бахача пунктайи территореш цIена хилар а лоархIаргда. Цхьаннахьа а диса хила йиш яц оасар!

Тха декхар да хIара боахаме пропашной культураштa даь гIулакх хьокхаме хургдолаш хIама дар.

Боккха теркам тIабохийтаргба тха хьалашка мошача доакъара запасаш хьахулийта керттерча культура йолча хьажкIашта. ХIанз 160 эзар тоннал кIезигагIа йоацаш силос йолла ма лерхIий оаха. Сенаж йоллара, йол искусственни йокъаяра, баьца хьоар кийчдара нийсса хьайбашка диза Iа даккхийтара лард а хинка дIаоттаргда из.

Декхараш кхоачашдара толам боахараш нах ба. Цудухьа хIанз партийни организацеша лакхбу механизаторашеи кхашка болх бераштеи юкъе беш бола массово-политически болх, шерре дIайоаржаю дикагIйола опыт, хьокхамера материальни моральни стимулаш.

Оаха берригa ахархой тIахьех пропашной культураштa массанахьа а хьокхаме гIулакх деля Iалашдергдолаш, хIара плантаца дика хьийкъа гIадвугаргволаш социалистически яхь шерра йоаржаяра.

ДЕКХАРАШ, ДИЙЦА А ДИЙЦАД, ТIА А ИЙЦАД 1971 ШЕРА 2 ИЮЛЕ ХИННАЧА КУРСКИ ОБЛАСТА СОВЕТСКИ РАЙОНА БОАХАМИЙ КУЛГАЛХОЙИ СПЕЦИАЛИСТИЙИ, ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ СЕКРЕТАРИЙ, МЕХАНИЗИРОВАННИ ОТРЯДИЙ НАЧАЛЬНИКИЙ СОВЕЩАНЕ.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергья

ТІЕХЬАТЕТТА ЙИШ ЙОАЦА БАЛХАШ

Халкъа эша товараш дІахо сиха дукхагІа хьаде аьнна КПСС XXIV съезда решене кхачан промышленноста хьалхашка оттадаьча декхаращца дуьззденна кердача пятилетке консервни заводий низ алсамбаккха лерхІ «Консервплодоовощ» объединене. НагахьЬа санна цар 1970 шера 117 млн. условни банка арахецаш хиннадле 1975 шера 220 млн. банка арахецаргья. Низ алсамбоаккхаргба керттерча дакъе производственни процессашта дІахо механизаци автоматизаци яра, кулгашца хьега къа кІезигдара, къахьегама овсарле лаккъяра чотах.

Ассински консервни завода низ алсамбаргба 1970 шера консервай 58 млн. условни банка хинначара 1975 шера 115 млн. условни банкага, СаьмуІашкарча консервни завода низ 18 млн. условни банкагара 40 млн. условни банкага, Грозненски консервни завода низ —41 млн. условни банкагара 65 млн. условни банкага кхоачаш.

Цу гІулакха 1971 шера массехк мероприяти чакхйоаккх объединене болх беш йолча заводий низ алсамбаккхара, тІаккха укх шера 25—30 млн. условни банка дукхагІа арахецаргья заводаша.

Уж мероприятеш чакхъяхара кхачан промышленноста Министерства 1971 шера 4974 эзар сом хьожадаьд объединенена, цу даькъе гІишлон - монтажни балхашта 667 эзар, импортнии дай-мехкен оборудовани эша 4307 эзар сом. Из ахча укх тайпара декъалу.

ХІанз заводашка вІашагІъехка йоалаш латт соми-баьцадаарий консерваш ю геттара дика механизаци автоматизаци яь йола 14 комплексни технологически лини.

Шера 40 млн. условни банка томата арахеца низ кхоачаргболаш йола томатни цех хьалъе йолаьй Ассински консервни заводе. Цу цехе вІашагІъелла йоалаш латт денна бийсаннен 300 тонн томат - паста хьаергйола. Ланг-300 яха автоматизированни лини. Грозненски консервни заводе оттаеш латт сахьата 3 тонн нарсашта консервированни ергйола механизированни лини. Заводе хьалъяь йоалаш латт 1000 тонн чуоттае лаьрхІа йола шалъеш йоаца баьцадаарий хранилище, хьалъеш я 1400 тонн чухошаргйола холодильник.

Ассински консервни завода Сунженски консервни цехе (хІанз Сунженскии Ассинскии консервни заводаш вІашагІа а теха цаІ чьй) вІашагІйоллаш латт ЛУ-2 яха соми хий доаха автоматизированни лини, консервированни нарсаши компоташи кийчъю механизированни лини, помидорий хий доаха механизированни лини, варенеши цукаташи кийчъю механизированни лини.

Грозненски керттерча заводе томатни цех хьалъяь а цу чу денна бийсаннен 300 тонн томат-паста хьадергдола Ланг-150 яха автоматизированни цу лини вІашагІъелла а йоалаш латт завода консервни цехе вІашагІъеллай сахьата 3 тонн нарсашта консервированни ю механизированни лини. низамо лини юкл Урус - Мартанерча пункте а, керттерча заводе йистейоалеш латт чугІолла Іы кхестаю 800 метр йІаьха паропровод. Завода филиале вІашагІъелла йоалаш латт шера 5 млн. условни банка соми хий доаханргдола ЛУ-3 яха автоматизированни лини, компоташ ю механизированни лини, мошача горошках консерваш ю механизированни ши лини.

Ала дезаш да, мошача горошка линешта лаьрхІа цхьайола оборудовани Венгре хьа ца йитар бахьан долаш завод хІанз а уж линеш вІашагІйоаха йиш йоацаш хилар, чакхъяха езаш йола моша горошек объединене совхозашка 7 июне денз чуэцаш латте а. Сахьата 6,5 тонн Іанара тергйолаш бола Іанара яй оттабеш латт филиале.

СаьмуІашкарча консервни заводе компоташ ю механизированни лини вІашагІъеллай, сахьата 10 тонн Іанара тергйолаш бола яй вІашагІйоллаш латт, трансформатории подстанце низ алсамбаькхаб. Керда технологически оборудовани вІашагІйолл завода шийна низашцен «Оргпищепром» треста монтажникашен. Заводашка, керда технологически оборудовани вІашагІйолларца цхьана, йолаш йолча технологически оборудованена, производственни цехашта, зданешта, гІиносашта капитальни ремонт ю, керда хьабаьина соми баьцадаараши чакхдаха кийчъю уж. Май бетта болх бе йолаенный сом чакхбоаха заводий цехаш, хІана болх бе йолалуш я моша горошек чакхйоаха цех.

«Орджоникидзевский», «Южный», № 3 йолча «Юбилейный», «Овощевод» яхача объединене совхозашка моша горошек охьа пункташ хьалъяй, горох охьа 24 машен а чулатташ, чакхъяха томаташ цкъара кийчъеш йолча «Родина», «Южный», «Юбилейный» совхозашкарча пункташка оборудовани вІашагІъелла йоалаш латт. Укх шерара сезон дІайолалуш № 3 йолча совхозе болх бе йолалургья шера тайп-тайпарча консервай 5 млн. условни банка арахецаргйола консервни цех, «Орджоникидзевский», «Родина» совхозашка соми хий доаха цехаш.

Сезонашта юкъерча юкъагІа заводашка болх беш хиннай варщикаш, стерилизатораш, регулировщикаш, кхыбараш кийчбеш йола курсаш, заводашта юхе гІолла ядача юрташкара болхлой тІа а кхувлаш бригадаш, цехаш вІашагІйоххара балхаш деш да.

Цхьабакъда, белгалдаккханза даргдац, сом - баьцадаараш чакхдаха сезонана заводаш кийчъяра дакъе тоъал кхоачамбоацараш хилар. Грозненски консервни заводага хІанз а хьакхаьчаяц мошача горошках консерваш ю оборудовани. Оттаьча графикел тІехьадисад «Оргпищепром» тресто кхоачашде дезаш дола Сунженски консервни цехе оборудовани вІашагІйоллара, Ассински консервни заводе «Росглавпищеремстроя» СМУ кхоачашде дезаш дола томатни цех хьалъяра. Грозненски консервни завода оборудованенеи производственни цехаштеи ремонт яра балхаш.

Заводашта даим халонаш тІалатт монтажни, гІишлошъяра, ремонтни балхаш кхоачашдара, монтажнии гІишлони материалаш, къаьстта цемент, запорни арматура, турбаш, огнеупорни кирпишк, кхыйола материалаш ІалашъярадаькЪе.

Бокъонца эшараштa кхоачамбеш яц Министерства хьахьожаяь материалий фондаш.

Масала, Главкомо 1971 шера 800 единица запорни арматура хьожаяй объединенена, алхха ремонтни балхашта эшар а 1,5 эзар совгІа единица йолча метте.

Объединене а заводий кулгалхоша а денна гІулакхаш чакхдоах материалаш лахара а нарца монтажникаши гІишлошъераши Іалашбара а. Цу гІулакха тхона хадданза доккха новкъостал ду материально - технически Іалашони сбытен универсальни управлене начальника нов. П. С. Егорова.

Соми баьцадаараши чудекха тара кхоачамболаш кийчъяьац хІана а Грозненскии СаьмуІашкарчея заводаша: 120 эзар яьшка эшача метте Грозненски консервни заводо 80 эзар мара кийчъяьяц, 50 эзар эшача метте СаьмуІашкарча консервни заводо 20 эзар кийчъяй.

Тоъам болаш бац цу заводашка болхлой, къаьстта а чІоагІагІа эшача профессегІа бараш автоматаш нийсъераш, цхьайолча цехашка хІанз а начальникаш, мастераш, бригадираш бац.

Грозненски консервни заводо хІара шера заводашка балхаш де Грозненски юрта районерча, Урус-Мартана районерча гаргагІа ядача юрташкара сезонагІа балхаш де 500 саг воалаву, хІаьта уж тІакхувла транспорт ца хилар бахьан долаш шерра-шера йоккха хало а хьег.

Грозненски консервни завода низ шерра - шера алсамбувл, консерваш дукхагІа арахец, цхьабакъда, транспорт 47—50 шерашка хинначул йоккхагІа яц. Цудухьа транспортни управленегара (нов. Алещенко) дех оаха 1971 шерарча сезонагІа болхлой тІакхувла Грозненски консервни завода 6 автобус хьожаяр.

Заводашта бедал лоаттаеча колхозашцеи совхозашцеи цхьана хІанз а бедал хьачутелара графикаш оттаьяц, эсала лел бахача нахагара сом эцара балхаш.

Шуша банкашца кхоачам болаш Іалашъяьяц заводаш; Орджоникидзевски стеклотарни заводо хьалхарча ах шера 11 млн. условни банкаш шоай хиннахьеи кхоачам болаши хьа ца ялар бахьан долаш Министрий Советагара дех оаха тхоашта новкъостал дар а 1971 шера хьалхарча ялх бетта фондагІа, объединенена хьахьожаяь шуша банкаш кхы тоа ца еш хьаяла РСФСР гІишлой материалий промышленноста Министерствага гІолла Орджоникидзевски стеклотарни завод декхарийла яр а.

Объединене кулгалхоша данза даьг мел доацар ду 1971 шера хьадаьнна сом-баьцадаараш чакхдаха заводаш кийчъяра а оттаьча хьанашка заводий цехаши участкаши эксплуатаце дІаялара а дакъера кхоачамбоацараш дІадахара.

В. ОКОЛЕЛОВ,
«Консерплодоовощ» объединене керттера инженер.

Лихачева цІерагІча Московски автозавода керттерча конструктора отдела коллективо хьаьй йІаьха платформеи прицепи йола автомобиль - тягач. Халкъа боахама мухьаш гаьнна дІа-юха ккахьа лаьрхІа я из. Прицеп а йолаш йолча машено дІахьо 16 тонн.

Автомобила тІа оттаьй ЯМЗ-740 яха Ярославски заводо арахийца керда дизельни двигатель. Тормозаш пневматически я.

Цу тайпара прицепаш йола тагачаш арахецаргья хьалъеш латтача Камски автомобильни заводо — КАМАЗ-о.

СУРТА ТІА: опытни автомобиль.

БОЛХ ЮХАХЬАЖА ЦА ВЕЗАШ БУ

Мехкдаьтта доаллача кердача районе Закане хІанз болх беш 2 буровой мара яц. Цига къахьегаш бараш ба Карабулакски бурувтохара балхий управлене бурувдеттараш. Тха управлене къаьстта дика къахьегаргагІа белгальяьнна я цу районерча № 5 йолча буровой коллектив.

БІарча шера ударни къахьегара дІайолаяь Староrрозненски мехкдаьттахой инициатива эгтара хьалха хьаллавцар цу бригадо. ЦаІ массанена тІехьа, массава а цхьаьнена тІехьа кхача коммунистически принципах къахьегаш я барттайнача бурувдеттарий коллектив. Цу бригадана керте латтача мастера Бейгереев Іаддал-Хьамида Шарпудина доккхал а деш дуви шийн бригадерча дикагІболча бурувдеттарех. Царех ба бурувдеттараш Пахомов Виктор, Горчханов Махьмад, Пахомов Юрий, бурувдеттарий гІончаш Шевцов Виктор, Яковлев Михаил, Оздоев Іусмян, Кагиров Дени, Мусаев Руслан, кхы дуккхабараш. Цар шоай хьинар кхо ца деш къахьегар бахьан долаш йоккха къахьегама когало яккха вІаштІехьдаьннад бригадерча бурувдеттарий. Тха управленерча бурувдеттарий бригадашта юкъе эггара хьалха бурувтохара ах шера план кхоачашъяьр а из я.

Бурувтохара техниках бизза пайда а эцаш керда технологи производствана юкъекхахьар бахьан долаш денгара-денга лаккхагІа хул бригада бурувдеттараша доаха къахьегама толамаш. Цхьа бутт дІабахийтабац цар паччахьалкхен бетта план тІехкхоачаш ца еш. Цудухьа хІанз сентябрь бетта чотах бурув тохаш я хьалха латта бурувдеттарий бригада. ХІанзалехьа бархІ бетта заданел совгІа теха буруз итташ метраш да.

Къахьегама овсарле лакха хиларах кхоачамбаь Іан бурувдеттараш. Цар тІагІертта къовсам лоаттабу бурув тохача дІайолха материалаш, химически реагенташ кхоара, бурувтохарга дІабода мах лохбара. Из бахьан долаш укх шера бригада бурувдеттараша паччахьалкхенна кходаьд 136 эзар сом. Тха управлене бригадашта юкъе кхомбара даькъе эггара лаккхагІа бола хьоккхам ба из. Цул совгІа управленерча ероигача бригадашта юкъе бурувтохара дикагІйола метод эггара хьалха юкъейихьар а из бригада я. Цхьа бутт дІабахийтац цар бетта плани тІанийца социалистически декхараши тІехкхоачаш ца деш. Ер шу доладелча денз 1850 метрга кхоачаш бурувтехад бригада. Из бахьан долаш цу юкъа бурувдеттараштa енна премиЙ 11 эзар сом да.

Иззал бурувтохарал совгІа бригада бурувдеттараша скважине Іочуяхийтай 11 дюймови технически колонна, цул тІехьа цунна цементаж а яьй. ЮкъагІа ца боаккхаш цкъа чакхбаьккхар цар из лоархІаме болх. Из бахьан долаш вІаштІехьдаьлар бурувдеттарий массехк балха ди кходе, бурув тохача эша материалаш, къаьстта цемент кхое. ХІанз 3400 метр кІоарга йола бархІ дюймови технически колонка Іочуяхийта кийчлуш ба бурувдеттараш. Из лоархІзме декхар кхоачашдара цаІ-ах километр бурувтохара балхаш сихха чакхдаха деза цар.

— ЖагІанна бурув тІакхаьчача халагІа хул из тоха, — йоах бригада бурувдеттараша. Тохаш дола бурув сихха кІоаргдалийтара хьинар кхо ца деш къахьега дезаш да тхо. Оаха бурувтоха район къона я, цудухьа кІезига техкад тІоанаш а. Цунца дуьззденна бурувтохача хана хІара бурувдеттар фе хила веза, цох лаьца каст-каста беседаш ю бригадана керте латтача бурувдеттача мастера нов. Бейгерееза. Укх шера цхьа моттиг нийсъялийтаяц бурувдеттараша геолого-технически наряда дІадехараш дизза кхоачаш ца деш. Цу балха тІа шоай новкъосташта хьоккхам телаш ба бурувдеттача болх беш бола къахьегама ветеранаш. Из болх къаьстта дика кхоачашбу бурувдеттачо коммуниста Пахомов Виктора, шийн новкъосташкара доагІар хьадех цо, цул совгІа смена хьаэцача хана царгара доагІар а хьадех.

Бурувтохара оборудовани массаза а дикача хьела тІа хилийтара шийн низи хьинари кхо ца деш къахьегаш ва Шеча байракха ордей делаеш вола слесарь Руднев Виктор. ХІанз цар бурувтохаш латтача скважинана хьалхе хиннача скважина крана сихха ремонт е езаш гІулакх нийсделар. Цига хувца езаш яр редукторий йоккха шестерней. Из болх сихха чакх ца баьккхача бурув тохара график толхаяр кхерам болаш гІулакх эттадар. Из кхетадир слесара Руднев Виктора. Шийца новкъостала бурувдеттарий ши гІонча а ваьккха лоацача хана чакхбаьккхар цо ремонт яра из лоархІаме болх. Из бахьан долаш къахьегама книжка тІа дІа а яздеш баркал аьлар слесара.

Иштта дика къахьегача бригадерча рационализатораштa юкъе хинна ца Іеш ерригача управленерча рационализатораштa юкъе дикагІчарех цаІ лоархІаш ва слесарь В. Руднев. Духхьал укх шера цо кийч а яь производствана юкъейихьай паччахьалкхенна боккха пайда беш йола 3 рационализаторски предложени. Рационализаторски болх иштта дика беш ба бурувдеттачун гІонча Яковлев Михаил, бурувдетта мастер Бейгиреев Шарпудин, бурувдеттар Горчханов Махьмад, слесарь Пшкин Николай, кхыбараш.

Доаха къахьегама толамаш дика хилийтара боккха лоархІам болаш да бригадерча бурувдеттараша къахьегамеи производственнии дисциплина телхаеш моттиг ца нийсъялар. Укх шера цхьак саго къахьегама дисциплина толхаяь моттиг хиннаяц. ХІаьта ше дІаболабаь болх чакх ца боаккхаш бурувдеттарех саг цІабаха а моттиг нийсъеннаяц. Шоай балха опыт дІа-юха луш а чІоагІа новкъостал ду бурувдеттараша, Цудухьа хила мегаш да хьовзам ца хулаш е авари ца хулаш цар бурувтохалга. Профилактически мероприятеш чакхъяхара график а толамца кхоачашйир бурувдеттарий бригадо. ДІабахача июнь бетта бурильни турбашта опрессовка йир бригада, хІаьта май бетта дефектоскопа новкъосталца бурувтохача мел йолча турбашка хьожаш чакхбаьлар уж. Бурувтохача авари ца хилийтара тІаерзаяь йола мероприятеш я уж.

Технически дешара гІулакха чІоагІа йоакхо ю бригаде. Цига мел болча бурувдеттараша авари ца хулийташ бурувтохара йола курсаш чакхъяьхай. Иштта къахьегаш, яхаш йолча бригадо социалистически декхараш тІаьйнад 9-ча пятилетка хьалхарча шера план хана бутт хьалха кхоачашъе.

А. БАКАЛЮК,
Карабулакски бурувтохара балхий управлене воккхагІволла инженер.

Матагова бригаде

—Шин хьача механизатора Матагов Махьмада кха ер да, — аьлар тхога «Верхне - Наурски» комсий совхоза директора Таймасханов Салас. — Шийн деттача машена тІа воалаш.

Тхо новкъа доагІаш а дукха дийцар цу механизаторах директора. Эггара тІехьа аьлар:

—ХІама ІотІадаха дезаш вац из. Пхийтта шу да Махьмад бригадиралла болх беш вола. Цо кулгалдеча бригадана тІачІоагІдеь да 2452 гектар лаьтта. ХІара шера совбувлаш ба цун кхашкара хьувкъам.

КПСС XXIV съезда решенеша дегаш гІоадаьяча Матагова бригадана чубоагІача механизаторашa шоашта хьалхашка доккха декхар оттадаьд: планагІа 16,5 центнер ялат даькха дезача 20 центнер даккха. БІарг хьесташ да бригада кхаш. Ка биза, ялаташ дика хиннад.

ЙоагІача бесса чакхъяьхай агротехнически мероприятеш. Шийн ханнахьа дІадийнад ялат, макхаш даьхад, оасарца къовсам лоаттабеш культиваци яьй, доьажа молхаш техай, минеральни удобренешца подкормка чакхъяьккхай. Иштта болх баьча кхашка ялат дика хьувкъар тамаш е хІама а дац.

Бригада хІара члена дика хов шоай де дезар.

ХІанз Іалальмате бехктокхаме ха я ялаташ кхедерашта тІаэттар. Сихен да ца дойташи чуэца деза ка бола ялат. Цу гІулакха дика кийчо яьй боахамо. Бригаде мел эша техника, транспорт болх дІахьош я. Кхоалленаш яь, асфальта кІийленаш ехка, механизаци яь я хьатташ.

Хьакхари ардари къаьст-къаьста долаш чуэца дезаш да 1800 гектара тІара гурахь дийна ялат. Из атта болх боацилга а ховш бригаде йоакхо яьй ялаташ чуэцача техникага шин сменах болх байтара. Шишша механизатор ва комбайн лелаеш, хІаьта аьрда ялат хьатта хьаозара кийча я 22 автомашен. ХІара комбайна шишша кхоач уж.

Бригада коллективо шийна хьамхашка оттадаь декхар да 2500 тонн ялат паччахьалкхенга доххь аьнна. План 1820 тонн я. Из декхар кхоачашде цар торо хургья дика хьийкъа ялаташ шийн ханнахьа а да ца дойташ а чуэце. Иштта лерхІ цар фуна лаьрхІа ялат шоай низаца Іалашде а, страховой фонда доагІар амбарашка дохка а.

ЙисланагІча пятилетка хьалхарча шера хІара дийнахь толамца къахьега яха кхайкарал хьал а лаьца, шоашта юкъе шерра социалистически ях йоаржаяьча бригада механизаторашa хьалхашка оттадаь декхар да комбайнашта герметизаци яр, хІара гектара тІара 20 центнерал кІезигагІа доацаш ялат чудар, ялат чуэцача групповой методах болх бар, ден сердалах бизза пайда эцар, билхa 10 дийнахь ялат хьекха даккха, шийн ханнахьа из паччахьалкхенга дохка, кхашкара деррига чa доакъара лаьрхІа тюкаш а яь дІаоттаде.

Гоьза механизатораш болаш ба бригаде. Дика вІаштІехьдаькхад укхаза цар мукъача хана салаІар. Шеца, лостам болаш я арен станаш. Цига кийчбу царна бІайха кхача. Шеча уголокашка да литература, керда газеташ, журналаш. Стане салоІачар торо я радиога ладувгІа, телевизорага хьажа, шашкех, шахматех ловза. Бийсаш яха цІенош а да цІабаха гаьна болча механизаторашта.

Матагов Махьмада кулгалдеча бригада опытах лаьца шийн, решени йир КПСС Надтеречни райкомо. ЛаьрхІад цу бригада опыт кхыча бригадашта юкъе йоаржае.

Р. МУРТАЕВ.

КИТАЯ КОМПАРТЕ 50 ШУ ДИЗАРАХ

Ах бІаь шу хьалхагІа, 1921 шера 1 июле, КПК I съезд хилар Шанхае. Цо хьакхайкадир кердатайпа пролетарски парти а лоархІаш Китая Коммунистически парти хьаяр. Съезда документаш тІа аьннадар, КПК-ас лерхІар пролетариата диктатура йоаккхилга, социализм эттаелга да, парти Коммунистически интернационалаца юззаенна я.

Цу хана денз боккхеи халеи никъ баьб КПК-ас. Парти керте эттар къамани социальни кортамукъале бахьан долаш лоаттабаьча китайски халкъа къовсама, революце коталонга кхоачадир цо из, дегІаахара социалистически новкъа лостайир Китай. КПК-ана из декхар кхоачашде мегад коммунисташа, марксизма-ленинизма сийлахь-боккхача хьехамца хьалхле а лелаеш, халкъа дагардараш кхайкадаьндаьн империализмаца компрадорски буржуазеца, феодалашца, кагийбуржуазни революционнастаца, «аьрдехьеи» аьттехьеи дІалестарашца, шовинизмацеи национализмацеи хадданза къовсам лоаттабаьндаьн. КПК исторе белгалагІа йола оагІув я Іилман коммунизма идеалаш котъяхар духьа парте марксистско-ленински интернационалистически низаша хадданза кагийбуржуазни, националистически низашца къовсам лоаттабар.

1.

Китая Компарти хьахиннай къоначa китайски болхлой класса политически хьинар айдалар, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце, къоначa Советски Россе толамаша яьча воздействегІа мехка революционно-демократически къамий - кортамукъалени болам шербалар бахьан долаш.

Китае эггара хьалхарча марксизма пропагандиста, тІехьагІа КПК вІашагІъеллареxи цун керттерча теоретикехи цаІ хиннача коммуниста - интернационалиста Ли Да-чжао яздаьд Октябрьски революце опыт Китайна мел лоархІаме я: «Доккхал а деш могае еза вай эрсий революци, дунен тІарча кердача цивилизаце сердал из хиларах тарра; ПаргІатони гуманизман принципий ларда тІа хьалъеш йолча кердача Россера ухача хоамашка лаьрххІа ладувгІаш хила деза вай. ТІаккха мара дохалургдац вай дунен прогрессаца гІа боахаш».

Къахьегамхой социальни кортамукъале бахьан долаш лоаттабаь къовсам Китае айхха бувзабенна хиннаб антиимпериалистически къовсама декхарашца. Духхьал мехках шийн ах колони яь йола империализм цу хана керттера духьале а хинна дІаэттар революце наькъа тІа Китае КПК кулгалца баьржача кортамукъален къовсаме къаьстта шаьра хьагучаяьлар «дунен халкъашта юкъерча низах» санна капиталах яь ленински вывод». Из эшаяра,— хьийхад В. И. Ленина, — болхлой дунен халкъашта юкъера цхьоагІо, дунен халкъашта юкъера цар вошал эш». КПК-ана, Китая къахьегамхошта цу тайпара тешаме цхьоагІонхо а хинна дІаэттар КПСС, советски халкъ, дунен коммунистически болхлойи болам.

Коминтерном советски коммунисташеи эшшаш дола практически новкъостал даьд китайски революционераштa 1919 шера антиимпериалистически «4 маерча болама» тІехьагІа Китае хьахинна юххьанцара марксистски кружокаш вІашагІйохкача, пролетарски марксистско ленински идеологе ларда тІа уж вІашагІтохача. Коминтерна II конгресса решенеехи къамний колонейи дешаех лаьца цига В. И. Ленина даьча къамаьлахи китайски революционераш марксисташ вІашагІтохара йола импульс а идейни лара а хилар. Китайски революционерашта доккха новкъостал даьд Коминтерно марксизма-ленинизма теори, большевикий ленински парте опыт Іомаяра.

Ше хьахиннача юххье денз къамий - демократически революцеца цхьана а антиимпериалистически, антифеодальни программа кхайкаеш а хиннай Китая Компарти. КПК I-ча съездагара III-ча съездага кхаччалца йолча юкъагІа, вешта аьлча 1924 шерага кхаччалца, парти организационнеи идейнеи дегІаяра процесс лаьттай 1922 шера Коминтерне дІачуийцай КПК. III-ча съезде (1923 шу) сийлахь воккхача революционера - демократа Сунь Ятсена кулгалдеш хиннача Гоминьданаца цхьана къаман-революционни фронт лелаяра никъ кхайкабир парте.

Болхлой классага хьалхе а йолаш Китае империализмана духьала тІа-тІа дукхагІа гІеттар дуккха адамаш. Цу хана духхьал из бахьан долаш къаьстта ира КПК-ана хьалхашка эттаб къаман революцера пролетариата гегемони яккхарах дола дош. Гонконг-Кантонски морякий забастовка, Шанхая пролетариата массане юкъарча забастовка, мехка ахархой болам дегІабаро хьахьекхар, духхьал пролетариат парте керттера чІоагІало а хІаьта ахархой — пролетариата керттера цхьоагІонхо а хилари цар хьаллоацаш ца хилча Китае революци котйоалалург ца хилари.

Чан Кай-ши керте а волаш Гоминьдана аьттехьарча ткъамо контрреволюционни переворот ярах (1927 шу) бІарча цхьа фронт ехар. КПК-анеи из хьаллоацараштеи цІий мехкадеш йола террор тІаяьржар, китайски халкъа бІаьш эзараш бола къонгаши мехкарийи боа а беш. Боабаьраштa юкъе бар КПК ЦК Генеральни секретараш Сян Чжун-фан Цюй Цю-бои, ахархой болама воккха кулгалхо Пэн-бай, КПК лидерехи Китае комсомол вІашагІъеллареxи цаІ Чжан Тай-лэй, гІоръяьначa Кантонски коммуна кулгалхо Су Чжао-чжэн, КПК эггара хьалхарча революционни базаех цаІ йилла Фан Чжи-минь, дуккха а кхыбараш санна бола КПК боккхий деятелаш.

ГІалакхаш чоалханеча хьал тІа эггар нахацара парте бувзамеш тедара вугаш хинна, дунен коммунистически болама опытах пайда эцара, Коминтерна рекомендацеш чакхъяхара новкъарле еш хинна аьттехьа леста никъ цу хана КПК-ана юкъера гучабаьнна хиларах а. Партена критически йолча цу хана гулъеннача КПК VI съездо (1928 шу) дийцар кердача хьалашкара парте декхараш. Цун решенеш революционни болама дунен халкъашта юкъера опыт теркальеш кийчъяь а аграрни революци йоаржаяра стратегии тактикеи, герзашцара низаш хьалдар, юртий районашка чІоагІалон базаш хьаяр санна долча овлангарча дешашта йоагІаш а яр. Цу съездо кийчъяьча установка белгалдир китайски революци дегІаахара наькъаш.

20-гІа шераш чакхдоала хан 30-ча шерий хьалхара ах дакъеи юха а чІоагІа чоалхане нийсделар партена. Реакце оагІонгахьара хадданза тІакхувра коммунисташта, хІаьта партена шийна чухь оцк чІоагІлуш доагІар 30-гІа шераш юкъедахача хана партена чухьара керттера позицеш дІалийцача кагий-буржуазни элементий.

КПК-ана духьалара террор антисоветски кампанеца а хІаьта цул тІехьагІа советско-китайски доазон тІа герза низашка гІолла хьувзаяьча провокацешца а цхьана лелайора чанкайшисташа. Китайски коммунисташа - интернационалисташа хоадамболлаш хьагучадоахар Советски Союзаца тІом бара тІахьехам беш, «цІе империализма» я яхаш доацар а дувцаш СССР бехке еш хиннача Чан Кай-ше установка реакционни маІан.

Ховш да, цу контрреволюционни наькъо китайски халкъа мел сагатонаш тІакхоачаьяй. ДІахорча событеша хьахьекхачох, Китайна дикадар эргдоацараш, мехка чухьарча социализма моастагІий революционни болам мелбе, из юстарча наькъагІа бига хІара массаза гІорт, антисоветизм хьеяьй цар массаза а. Иштта дар Китай кортамукъа яккхар духьа къовсам лоаттабаьча шерашка, гІехьагІа а иштта хилар националистически буржуазни элементаш.

Китайски Компартена хало тІаэттача хана китайски патриотий гадоаккхаш дунен халкъашта юкъе эггара хьалха низ бола болам гІоттабир советски коммунисташа. Дунен тІара берригa коммунисташ тІахьийхар Коминтерно «китайски революци ма могга хьаллацара».

Японски империализмо Китайна духьала йолаяьча агрессе мехка чухьара низаш моттигаш хийца а хийца дІаоттаде дезача кхоачадир гІулакх, теркама юкъмоттиге оттадир къам кІалхардаккхарах дола дош. 1936 шера Коминтерне ше къамаьл деш, Г. Димитрова белгалдаьккхад КПК декхар — «дуккха а дукхагІа дола китайски халкъ японски гІаьрахошта духьала вІашагІтохилга вІаштІехьдаккхар» хилар. КПК ЦК-ас инициатива кхайкайир антияпонски бІарча цхьа фронт вІашагІйоллара. Китайски халкъа овлангарча хьашташа ма яххара дар из лозунг. Антияпонски къовсаме лоархІаме дакъа кхоачашдеш хиларах КПК боккха къаман низ а хиле дІаотт.

Халеи бІаьхеи бар Японеца тІом. Японски гІаьрахоех Китай цІенъяь мукъаяккха вІаштІехьдаьлар гитлеровски фашизми японски милитаризми эшаяр бахьан долаш. Империализма эггара реакционнегІа дола низаш эша а даь котало йоаккхача хоадамболлаш дола дакъа лаьцар Советски Союзо. Цо эггара аьттув болашагІа дола хьалаш кийчдир Европаи Азеи дуккхача мехкашка, цу даькъе Китае а халкъа революцеш котъювлара. Советски Союзо ГаьнарЧа Малхбоалене кортамукъале яккхара дакъа кхоачашдаро, Японе эггара толашагІа хинна Квантунски эскар дохадаро, МНР тІемадоша, китайскии корейскии партизанаша хьинаре дакъа э лоацаш Манчжури мукъаяккхаро — цу дерригача хІамаша Японега капитуляци йитан Китай кхыча мехкий Іазапа кІалхаръяьккхан ца Іеш, дІахо чанкайшисташ бохабара торонаш а кийчйир. Советски Союз бахьан долаш ца хулаш йисар Китае чуйоагІаш хинна американски агресси.

Китайски революци котъялара Іалальмате боккхача лоархІаме хилар Советски Эскарен советски граждански специалистий новкъосталца китайски коммунисташа Манчжуре хьаяь тІема революционни база. Из [illegible] юха вІашагІделлача Іомалеша, кхы тІа а герзах кийчаьча халкъакортамукъален Эскаро [illegible] гІортолга а еш КПК кулгалца Китаера гоминьдановски реакционераш лелхабаь плацдарм.

2.

Антиимпериалистически, антифеодальни, демократически революци Китае котъяларах деррига дуне дегІаахара цІенкъашта влияни яь йола йоккха событи хилар. Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болам царча китайски революционерий интернационални солидарносто, айхха бувзамо. Советски Союзеи дунен социалистически системa кхыча мехкийи оагІонгахьарча новкъостало Іалашдаьд КПК кулгалца китайски халкъа, китайски болхлоша, ахархоша, интеллигенце дуккхача шерашка хьинар ца кходеш лоаттабаьча къовсаме котало йоаккхилга.

Революци котъялара политически, социальни, экономически доакъошка овлангара эргалонаш ярга бода никъ кхабиллар китайски халкъа хьалхашка. Революци дІахо дегІаккхувлара хила дезача хІамаша, Китай социалистически наькъа тІа яларо, хІаьта иштта империализма оагІонгахьарча кхерамо Китайна хьалхадоахар КНР-ена эшшаш дола (политически, тІема, экономически гІон новкъостали дергдолаш йолча СССР-цеи социализма кхыча мехкашцеи эггара айхагІча тайпара бувзамаш оттаданза дарг ца хилар.

Пролетарски социалистически интернационализма сийлахь-йоккхийча принципашта тешаме йолча КПСС-о, советски халкъо, революционни къовсама шерашка а санна, мел эшаш дола новкъостал даьд китайски халкъа социализм хьалъеча. СССР новкъосталца Китае хьалъяьй 250 совгІа хІанзарча тайпара йола йоккха промышленни предприятии объекти. КПК кулгалхоша даьча мукІаралах, «китайски промышленноста тІум» а хинна дІаэттай уж предприятеш «Советски Союзо вай мехка экономически гІирсаш [illegible] дара даь новкъостал, — [illegible] цу хана «Жэньминь жибао», — дуккхалга санна, иштта доккхалга а диллача, исторе чухь шийна нийсса кхы цхьаькха доацаш да».

КНР вІашагІъеллачул тІехьагІа дІадахача хьалхарча итт шера социализма лардаш эхкар мехка, дІахо шерра социализм хьалъяра торонаш хьаеллаш йола экономически базис хьайир.

Парте исторе чухь, китайски халкъа вахаре къаьстта моттиг дІалоацаш йола КПК VIII съезд хилар 1956 шера. Партена чухьара марксистско-ленински низаш чІоагІдара маІан долаш чакхъяьлар съезд. Цо чІоагІбир дунен социализма системa мехкашца айхха цхьоагІо а йолаш социализм хьалъяра тІаберзабаь генеральни никъ.

КПК VIII съездо хоадамболлаш юхатехар партена юкъеи мехка чухьеи гучалелхаш хинна идеологереи политикереи националистически шовинистически

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІо, 6 июль, 1971 шу.

ТЕРКАЛЪЕЛАШ: ЛОАРХIАМЕ ОПЫТ

СИБАРЕГIЕН ДУЛХА «КОПИЛКАШ»

Дулх сиздаь дукхагlа дахара наькъаш лохаш да мехкарча дукхача районашка. ЧIоагIа теркам тIаозаш да уж Уралал дехьа а — лоаца ахкен дIаьха Iан долча бирсача зоне.

«Юбилейный» яхача омски племхоза фермашка, масала, духхьал хьажий цIа ухаш санна боагIа тайп-тайпарча районашкарей областашкарен специалисташ: СибарегIарча дулха «чемпионий» Iул бIаргаго безам ба массане а.

Белгтала, оалаш ма дарра, тамашъяйташ да Прииртышье баьций аренашка гIолла даьнна лела хьайбаш. Цар дезача, педаш санна шерача дегIамашa чIоагIа дулхалa хиларца цецвоаккх. Из — дулхалa дола гIордаьнна герефордаши СибарегIарa массазара цIеарен фух дола доахани вIашагIа теха хьалкхеь тIехье.

Тайп-тайпарча фух долча хьайбай цIий вIашагIъэдарои тIехьен вахара низ чIоагIбарa новкъостал дечa гетерозисa биологически явленена мутIахьа а хулаш, дулхала йола бутIилгаш бокъонца йола дулхa «копилкаш» хинна хиннаяр. 18 бутт баьлча 560 килограммага кхоачаш салу уж, шоай дулхах-цIех баьннача, массазарча цIеча-арен «вежарел» 150 килограмм тIех а йоалаш.

Цу цифрай цIераш йоах массаза а хьаьшашта хьалхаваьле лелаш волчa «Юбилейный» совхоза директора В. И. Пашкова.

— ХIарa цу тайпарча нух хьокхадеш йолча копилка, — белгалдоаккх цо, — 700 сома хIана бац аьнна пайда бу тхона, хIаьта боахама рентабельноста боарам 113 процентага кхоачаш лакхлу. СибарегIa дулха лаьрхIа кхоабача шерра дIадаьржача доахана цIеча-арен фуца ниисдичa шозза доккхагIа да уж хьокхамаш.

Эггарa дикагIа дола «мраморни» аьле цIи йоаккхаш дола дулх телa герефордаш сибирякаша ховахетдаь хержаяц дулха лаьрхIа леладара гIулакх дегIадоаладар духьа. Цу хьайбашта мел яле а новкъа яц шелал, нагахьa санна царна доакъар хуле.

«Юбилейный» совхозе Iай вахачоa тамашийна сурт гургда — дулха вампалаши дулхалa йола цар гIехьен дукхагIча хана шовзткъа градусага а дIакхоачаш шийлача моттигашка шоай паргIатта ондаювлаши дозал тIадеттaлуши я.

Кортамукъа хийца доахан бIарчча деноц доахаш лел кхаь оагIорахьара аьл холех яьча доакъарий «картаца» чулостадаьча коа гIолла. Ковн бIелагIча оагIорахьара пен ба дийнахь а бус а йийлла латта—чура а ара санна шийла йола,—чIоагIа мух хьекхаши лоа делхаши хилча хьайбаш чулачкъаш йола помещени. Дулхала дола доахан дIоахдеш йола «пийшк» я алхха доакъараш: оаш кхоачаяларга хьежжа юха хьалйот чам бола карташ. Хий электричестваца дIохдеш йолча пенилкa чура мел хьайбаша, унахцIена долаш ондадоал. Нагахь хилай уж цамогаш. Цу тайпарча хьалашка цхьа эзари ах эзари хьайба леладеча ферме безача мальха йола оборудовани эшаш яц. Цхьа моллагIа йола механизмаш я доакъараш гIаувзаши помещенеш чурa цIенъеши.

Кхаь шерa тохкаш хьаьвача, дулхала дола доахан кхабара цу технологех дикка йоккха экономически гIойле йоал. Кортамукъа хийца доахан леладеш йола беж-карташ хьалъеш пхеззa дарегIа я, массазаръяраш санна капитальни коровникаш хьалъечул. Цхьа эзари ах эзари долча доахана Iула гIулакх дулургда ма дарра аьлча кхаь механизаторага-хьайбаш леладенчуига («Юбилейный» совхозе кIеззига дукхагIа ба цах, хIана аьлча фуна лаьрхIа кхеду цига доахан). Массехказа лакхлу къахьегама овсарле.

Аькхи а доккхий гIулакхаш дIалехац «гетерозиси» Iулаша. Доахан Iу тIехьа воацаш даж доакъой а даь йийкъачен аьшксаьрг а теха дIакъайлачен даьгIенашка. Цхьан чIегилга тIа дажа ха чакхъяьлча, аьшксаьрг хьалмагIа боаккх. Наха е езаш йолa керттера йоакхо доахан доажаделга а йоацаш, даьгIенаш культурни хьал тIа лоаттаделга я: цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювла баьцаш тIехьа тIа дIаер, даьгIенех хувц-хувцаш доакъош телар.

Доахан иштта кортамукъа леладеш хилча, хьайбашка юкъъюкъе бIарг лакха мара безац наьха. Керттерa низаш тIадохийт доакъараш Iалашдара. Баьций аренаши даьгIенаши тоа а яь, боахама специалисташа йоккхийча моттигашкара, хIара гектара тIара 30 центнер йоаккхаш люцерна, костра, донника, эрий тIабувлача кена йоакх.

15 бутт бсалача ханa ах тонн деза хулаш дола, дулха лаьрхIа леладу доахан шортта доакъар в телаш кхабар чIоагIа пайдана да. Из — сибирякаша оттаьча дулхa технологе лард, цудухьа Iодаьча хьалхарча дийнахь деиз цунна тIайохийт уйла, дулхa фух ил хилар теркал а деш. ТIехье хьахилийтара боахаме массаза а пайда эц шурий продукт кIезига луча дахкача доахах. Дулхала йола тIехье хьа а хулийташ, цу тайпарча доахана, Iалам чуть хила доагIаш ма дарра, шоай шурийца йиззалца кхоаб из. Iасилгаштa хIара деннеи бийсаннен цаIи ахи килограммага кхоачаш дулх тIадетталу—нагахьa санна фермашкa царна шурий ведараш мелаеш хилча кхетаргдолчул а дуккха дукхагIа. Шурийна дикагIа долча доахана Iул «бIехдеш» хинна «во» доахан, иштта шоай «професси» хийца а хийца, хIанз маьхера хьайбаш а хинна дIаэттад.

Цу тайпара «Юбилейный» совхозе хIанзле а бит бутт баьнна хIана дац аьнна долча дулха племенной доахана Iул вIашагIделлад. Кердa наькъаш дIахо лохаш да. Эргайоахаш тоаеш я заводской цеховой структура форма хьатIалоацаш йолча технологен къахьегам вIаштIехьбаккхарен даькъера къаьст-къаьста моттигаш.

— Цхьабакъда, — йоах предприяте директора В. И. Пашкова, — лард кораьй. ХIанз СибарегIарча боахамашта племенной хьайбаш тела йолаенний «Юбилейный» совхоз. Цар башха-дикача гIулакхех пайда эцара шиник гу тхона, аьлар цо дIахо. Хьалхарбар—дулх доахаргдолаш специализированни фермаш яххкар. ШоллагIа, дукхагIa сихбаьник — из да шурийна доахан леладеча дерригача боахамашка дулха лаьрхIача фух йолча бугIаша доахан промышленни хьисапе аьрхI лехкар. Цу тайпара да халкъа вахара хьал дIахо тоадарa тIаерзаяь парте XXIV съезда исторически решенешкара хьадоагIаш дола СибарегIарча хьайбаш леладерий дехкарех цаI.

В. ЛОБОДА,
ТАСС корр.

г. Омск, июнь.

ЦАР ПРОДУКЦИ ЧIОАГIА ХОАТТАШ Я

БIарччача шерa ударни къахьегара тIахьехаш дола старогрозненски мехкдаьттахой кхайкрал Старопромысловски района предприятешта юкъе хьалхарчарца хьаллаьцар «Электроприбор» завода коллективо. Шоай торонашка а хьежа лакхара социалистически декхараш тIайийцар завода болхлоша нийслагIча пятилетка хьалхарча шерa план ханал хьалха кхоачашъяра. Миштa лел тIайица социалистически декхараш кхоачашдара болх? Продукцена реализаци яра шера план 29 декабре кхоачаш а еш, планал совгIa 122 эзар сома маьха продукцена реализаци е декхараш тIайицадар завода болхлоша. Из пункт толамцa кхоачашъергхилар хьахьокх цар хьалхарча ах шера даьхача толамаша. Кийча продукци йохкара ялх бетта план ханал ши ди хьалха кхоачашъяьй завода коллективо. Планал совгIа ехкай 80 эзар сома маьха продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани тIехкхоачашъяьй. Соахи укх хана хинначул 16,7 процент лакхъеннай из. ТIайицача социалистически декхарех лаьрххIача тайпара хьалъяь а яьккхa эксплуатаце дIаеннай 300 моттиг йола керда столови.

Ше-шегIа хьахинна дац уж къахьегама толамаш. Шерa план ханал хьалха кхоачашъяра тIаерзаяь дукха мероприятеш чакхъяьхай цига укх шера. ХIара бетта план 110—160 процент кхоачаш а еш пхе шерa план диъ шера кхоачашъе инициатива дIайолайир завода фрезеровщикаша ин. Касьянова, Фальчикова, Васильева, слесара Запросова, заточника Янченкос, кхычар. Цул совгIа къахьегама овсарле юкъера лаьрхIача хIара шера 5 процент лакхъе, шиъша-кхоккха рационализаторски предложени производствана юкъеяхьа лерхI цар. ХIара шера кхояьча бедалa чотах шинкхаь дийнахь болх бергба царех хIаране. Из башха дика инициатива хIанз заводерча 350 гаргарча болхлочо хьаллаьцай. Царех ткъаь болхлочо хIанзлехьа кхоачашъяьй пятилетка хьалхарча шера план. Таханара ди тIакхоачаш царех хIаране тIадоагIача шерa чотах эзараш сомий маьха продукци кийчъяьй, хIаьта 200 совгIа болхло ва октябрен ноябрен бетта чотах къахьегаш. Царна юкъе ба слесараш-сборщикаш, токараш ин. Горный, Касьянов, Письменный, Васильев, Кучуков, дуккха кхыбараш.

Завода цехаштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дIахецац укх шера Ашурилов Али Магомедович керте латтача пхелагIча цехa коллективо. Цхьа бутт дIабахийтабац цо паччахьалкхен план тIехкхоачаш ца еш. Социалистически яхье хьалхара моттиг а луш укх деношкa цунна елар завода кара-ра - кара тела ЦIе байракх. Товарни продукци арахецара ялх бетта план 101,3 процент кхоачашъяьй цеха болхлоша. Планал совгIа цар арахийцай 38 эзар гаргга сома маьхa продукци.

Заводе керттера цех лоархIаш я из. Цо паччахьалкхен план кхоачашъярах тийша да завода ерригача коллективо паччахьалкхен план кхоачашъяр. Из кхетадеча цеха болхлоша укх тIеххьарча шерашка цкъа хьовзам хилийтабац шоай бехкагIа балха тIа. Цига арахеца РЭМ-300К, РЭМ-420 яха электрографически машенаш вай мехкарча дукхача моттигашка йовзаш я. Уж чIоагIа хоатташи дIаэцаши я. Хьалха тайп-тайпарча документаш тIара копеш доахаш эзараш инженерно - технически болхлой хулар. Уж балхара мукъa а боалийташ хIанз цхьан машено кхоачашду уж балхаш. ХIаьтa кийчдечa документацей дикал дуккха лакхагIа хул. ХIара беттa цу цеха коллективо арахец 115—125 электрографически машен. Дуккха йоаццаш хьалха цига арахецаш электрофильмашта метта ЭП-11-М-2 яха электрографически машен керда арахеца йолаяьй. ХIаналехьа бIаь совгIа цу тайпара машен арахийцай цеха болхлоша. Хьалха хинначул дукха дикагIа я из. Лелаяра аттен балха овсарле шозза лакхагIен я цу кердача машена. Цул совгIа цо документаш тIарa хьадоаха сурташ а дикагIа да.

КПСС XXIV-ча съезда решеней тIa белгалдаьккха да бахача наха эшa товараш дукхагIa арахецилга боккха лоархIам болаш гIулакх хилар. Цудухьа укх шера цига арахеца йолаяьй наха чIоагIа хоатташ йола электросшивателаш, фотоурсаш, кхыйола продукци. Цох боккха пайда баьнаб производствана.

Б. КОСТОЕВ.

Сурта тIа: болх беш ва слесарий-сборщиккий бригада бригадир Н. Горный.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЭКОНОМИКА АЙЛУ

ДIаяхача пятилеткагIа Шелковской районерча «Коминтерн» колхоза къахьегамхой вIаштIехьа даьлар шоай боахама тIабоагIа пайда лакхбе, къахьегамa овсарле дегIайоалае, экономика хьоккхамаш айде.

Из къаьгга хьагойт укх цифраша: 1970 шера 87 процент лакхъеннай колхоза рентабельность, 1319030 сом пайда баьб. Юрта боахамa продукцегa дIабода мах лохбаьб.

Холуш лакхъеннай продукце дикал, дукхагIа доаккх тха, гIакхийттад жена лоза. Уж голамаш даьхад колхозо доакъар дика Iалашдари доахан фу эргадахари бахьан долаш.

Укх тIеххьарча шерашка 1300 гектар шердаьд колхозо люцерна кхаш, цу гIулакхо кхашкара йоаккхаш йола люцернa 4500 тоннага дIаккхачийтай. Айбеннаб ялатий хьувкъам а.

Боахамa экономика дегIайоалаяра, къахьегам вIаштIехьбаккхара, боахама ду доал тоадара, алапен гIулакх нийса леладара дукха къахьегa дийзар специалистий. ХIара сома кхомбеш, материальни стимулах пайда a эцаш къахьегамцара безам совбаьккхаб укхаза. Колхоза кулгалхоша чIоагIa йоакхо ю боахама расчет нийсa лелаяра. Цунга хьежжа дикка лохлу йоаккхаш йолча продукцега дIабодa мах.

Вай парте XXIV съездо юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь бехктокхаме декхараш толамца кхоачашдара низ ца кхобеш къахьегаш бa колхозхой. Жан боахамо пайда лой а (цхьан устагIанна тIера 6,9 килограмм тха доаккх, 100 жийна тIехьа хьалкхебаьб 123 Iаьхар), дукхагIа теркам тIабахийтa беза хьайбай боахам тоабара. Укх пятилетке белгалъяьхача мероприятеш тIа дIаяздаь да Iаттагара йоаккха шура 3000 килограммага дIаккхоачае езилга. Из гIулакх кхоачашдара дуккха а дика доакъар эш. Цудухьа хIанз а дукха кхоачамбоацараш да тха колхозе. Дика яц тха хьайбаш доажаду моттигаш, 50 процент хьайбашта мара тоъац доакъар. Цудухьa тха керттера декхар да ма могга сихагIа культурни даьгIенаш кийчъелга. ХIанз оаха дика кхетадаьд хьайбаш доажаде баьцаш дIайийнача кхаш тIа дIа в ца кхувлаш уж хьокхаш хьакхухьаш хьайбаш кхаьбача дуккха a пайданегIа хилар. Укх пятилеткагIа оаха лаьрхIад фермашкарча дерригача балхашта йиззa механизаци е, цунга хьежжа дика шурий комплекс ергья оаха ерригача фермашка. Хьайбай продуктивность айе, цар фу эргадаккха, шурий центнерга дIабода мах 13 сомага кхаччалца лохбе, цхьан центнерга дIабода мах 270 сомага кхоачабе — уж да тха хIанзара декхараш. Иштта оаха лерхI цхьан устагIаннa тIера доаккхa тха 7,3 килограммагa кхоачаде, 100 жийна тIехьа 125 Iаьхар кхебе, дулха дIачулу хIара бежаш 400 килограмм дозал долаш хилийта. Цул совгIа укх пятилеткагIа шера юккъера лаьрхIача гектара тIара доаккхаш дола ялат 26 центнерга дIакхоачаде, вешта аьлча, 5,6 центнер дукхагIа хул из дIаяхача пятилетка дикагIча шера даьккхачунца нийсдича а.

Цхьаькха оаха тхоашта хьалхашка оттадаь декхар да шера баьцах доаккхаш дола витаминни хьоар 800 тоннага дIакхоачаде, хIара шерa 2000 тонн сенаж йолла. Уж дерригa гIулакхаш кхоачашдара дика къахьегa дезилга хов колхозхошта. ХIаьта КПСС XXIV съезда решенеша деташ гIоздахарца кхоачаш м дуларгдa уж, яхаш ба къахьегамхой. Из иштта хургдолга дика хьахьокх тха беррригачa колхозхоша хьинар кхо ца деш къахьегаш хилара.

Т. ДЕРЕВЯНКО,
Шелковской района «Коминтерн» колхоза керттерa экономист.

Новкъостал эш колхоза

Ножай-Юрта районе эггара хозагIча моттиге улд «Заветы Ильича» яха колхоз. Сиха доагIа лоаман хиш, тоатолгаш, шаьра моттигаш, дукхa лакхa доаца гувналгаш, гонахьара хозa хьу — уж дерригаш а да юрт хозъераш.

Территорега диллача боккха боахам бац из. Цун доалахьа да 3,5 эзар гектар лаьтта. Цунах 3,5 эзар гектара тIа кхаш да, кIаьта ялаташта къоастадаьд 706 гектар, 29 гектар сомий бешамашта. 2,5 эзар гектара тIа леладу хьайбаш. Района кхыча боахамашта юкъе дикагIа да укхазa юртбоахам дегIаахара хьалаш. Из дувзаденна да механизацех дикагIа пайда эца йиш хиларца.

Боахаме леладеча ялаташта юкъе керттера дакъа дIалоац хьажкIашеи бIаьстий дувча кIивой. Уж культураш укхаза кхею алххa боахамa хьашташ кхоачашдара. Паччахьалкхенга ялат дохка дезаш яц колхоз. Иштта сомий бешамаш лелаяр а дац керттера дакъа. Бакъда, цу гIулакхa боагIаш бола теркам тIабахийтача дукха пайда лургбар сом лелабаро. Комсашкара дIa мел иккха сом дика хьувкъ колхозе. Къаьстта дика хул укхаза бочабIараш, Iажаш, хьачаш, хьайбаш, кхораш. Цул совгIа боахама лаьттан тIа дукха ба акха сом. Царех цхьаккхе а пайда ца эцар, сона хетаргахь, доккха гIалат да. Цу сомах пайда эцара уж чакхбоаха цех ца хилар бахьан долаш хIара шера Iанa кIала а ухаш бов акха сом.

Сом чакхбоаха цех колхозе хила езилга хоьш ба правлене членаш а. Из хьалъяра торо хулийтаргъяр колхоза хула пайда ваьамбаккха а, колхозхой дукхагIa балхa юкъеозa а.

ДоагIача бесса Iуп ал ца дар бахьан долаш вочa хьала тIа я сомий бешамаш. уж шеръяра даь а хIамa дац укхаза.

Кхы дикагIа пайда эцац колхозе йолаш йолча понех. 2,5 эзар гектара тIа леладе мегаргдолча хьайбаех ахаш мара дац колхозе. ХIанa укх сахьате колхоза фермашка 572 бежан мара дац. Цар фу тоадара а доахан Iул совдаккхара а цхьаккхе хIама ца дар деций доккхa гIалат?

Цун бахьан дa доахан доажаделга, йол Iалашъелга во лелар. Цунгa хьежжа кIезига я доахангара йоаккха шурa а.

Йолаш йолча торонех бизза пайда эцаре шортта доакъар Iалашде йиш яр укхаза. Къаьстта укх шера дика хьийкъай буц. Цунах дика доакъар кийчдарa беррига низ тIабахийтача бакъахьа хургдар колхозхоша. ТIаккхa мара вIаштIехьдаргдац доахан дизза а дерста а долаш Iаьтгара даха. Цул совгIа шортта витаминаш а кхыйола веществаш а шийца йолаш хила ма дезий доакъар.

Колхоза кулгалхой чIоагIа бIубенна бa тхьамках. Бакъдар аьлча, я а а из культура колхоза пайда луш. Укх колхоза ла а лу цо пайда. Масала, колхозхоша леладу тхьамка 70 гектара тIа да. Дикa а хьувкъ из.

1968-ча шера колхоза тхьамках баьнна пайда 182 эзар сом бар. Бакъда, дIадахачa шера 140 эзар сом марa хиланзар из. ХIанa лохбеннаб из пайда ишттал? Цунна цхьа жоп мара дац: хIара шера цхьан моттиге дув тхьамка. Лаьтта ца хувцаш хилча тайптайпара лазараш хул культурана. ФуннагIa даь а тIайоагIача хана из кхоачамбоацар дIадаккхa деза боахамера. Тхьамкa дIадера къоастаду лаьтта хиш декха йиш йолча моттиге хила деза. Ерригa культураш дикагIа хьувкъийтара лакхъе еза кхашка дечa балхий культура, юкъейоалае еза севооборот.

ХIанз укх сахьате колхоза специалисташ юкъе боагIа группа я колхозa кхашкара дукхагIа пайда эцаргбола наькъаш лахарa оарцагIъяьнна. Цар оттаеча мероприятешта юкъе белгалдаьд сомий бешамаш шеръелга, ялаташ дукхагIа дIадера а уж хьувкъийтара а йоакхо елга, доахан доажаду даьгIенаш тоаелга, хьайбай боахам шербелга, кхыдараш. Къаьстта белгалдаьккхад севооборот тоае езилга. Даьча лоархIамаша хьахьокх хIара шера цхьан хьайбай боахамо колхоза лу пайда 230—250 эзар сомага дIакхоачарболга. Колхоза торонашка хьежжа цхьатарра дегIаахa йиш я тхьамкa леладелга, сомий бешех боалу пайда айбар, хьайбай продукци совйоаккхалга.

Уж дерригa гIулакхаш юкъедоаладаро вIаштIехьдоаккхаргда «Заветы Ильича» яха колхоз районерча боахамашта юкъе дикагIа хинна дIаоттае. Ала деза кхоачамбоацараш дIадахара колхозе дика специалисташ эшилга. Тоъаш бац колхозе дийша баьнна зоотехникаш, агрономаш, экономисташ. Мел йоккха говзал йолаш вале а колхоза председатела могаргдац хIара бригадера болх вIаштIехьбаккха. Цудухьа республика юрта боахама Министерство а, кхычa кулгалхоша а йоакхо е еза боахамашка специалисташ хилийтара.

Укх колхоза болх тохкаш хиннача комиссена юкъе волаш сона гучадаьлир мамогга сихагIа укхаза говзанчаш бахкийта безалга, из тIехьатетта йиш йоацалга.

КIезигa хул колхозе Ножай-Юрта производственни управлене специалисташ а. Цунна тешал дир тхоца хиннача къамаьлаца колхоза председатела нов. Татаева.

Тешa дог доагIа массавар оарцагIa а ваьнна колхоза экономика дегIайоалаергхиларах, болх тоабергхиларах.

Б. БОГАТЫРЕВ,
Юрта боахама Министерства лаьттанта тIахьожам бара отдела керттерa инженер.

тенденцеш. Съезда тIайийцача КПК Устава «Программа керттерча положенешка» хоадамболаш белгалъяьккхар парте идейно-теоретически лара: «Ший гIулакхашка марксизмаца - ленинизмаца хьалхе лелаю Китая Коммунистически партIе».

ДIахо социалистически эргалоаш яра хьадда наькъаш хьа а хьекха, мехка халкъa боахам дегIабоалабара лоархIамегIара декхараш къоаста а даь, VIII съездо белгалдаьккхар парте беча беррригача балхо керттера лерхIар «халкъа вахара материальни культурни хьашташ ма могга дикагIа Iалашделга» хилар.

Арахьарча политикa даькъе керттера декхар а лоархIаш белгалдаьккхар съездо «сийлахьйоккхача Советски Союзацарей халкъа демократе дерригача мехкашцарей даим хургдолен доахаргдоацен вежарий доттагIал дIахо чIоагIданзен низ болашагIа хилийтанзен» дарг ца хилар.

Партенен мехкан хьалхашка латтa социализм хьалъяра декхараш чоалхане хилар кхета а деш, КПК дегIаярa урокаш теркал а деш, съездо парти тIахьийхар фехилара, великодержавни шовинизма, кагийбуржуазни националистически идеологе массе тайпарча гIулакхашта духьала хоадамболлаш къовсам лоаттабара. VIII съезда резолюце тIа йоахар: «Нагахь санна пролетарски йоацача идеологе влиянена кIал вай долхе, совта даьнней вояй сатедеши вай хуле, тхогара мичара доал гIалат дьнна хеташ хулеи цхьаккха хIама доастама ца хеташ дешаш вай ца хулеи, хьалхагIа а мо мара субъективизма зуламах доалалургдац вай». ДIахорча событеша хьахьекхар, из бокъонца ший хаиахьа хьакхайкадаь хилар.

КПК юкъерча великодержавно-националистически низаша, эвлангара деиз VIII съезда наькъаца тарлуш йоаца шоай планаш дага а йолаш, цу хана уж кхоачашъе шоаш кийча доацаш лерхIар, цудухьа шоай бокъонца йола юкъ къайлa а йоахаш, съезда лардерча установкаштa тIехьа голосовани ца йича ца доалаш хиннад. Цхьабакъда, цхьа ха яьннача гIолла Мао Цзэ-дунен цуннa тIехьa латтарашей съезда решенеш йохаяра тIадерзадаь гIулакхаш чакхдаьхар. Партенен болхлой классан низ беш хиннача, тIа-тIа ондайоалаш лаьттача кагийбуржуази талгIена шлюзаш хьайийлар цар. Китайски халкъ тар ма лу сихагIа социализм хьалъе гIерташ хиларах спекуляци а лелаеш, цу наькъа гIехьа латтараша «аьрдехьара» - революционни лозунгаш а кхайкадеш «йоккха скачок» яхача валюнтаристски эксперименташта юкъе берзабир мохк. КПК марксистско-ленински низашa 1959 шерa хиннача КПК ЦК Лушаньски пленуме из никъ цу хана а китайски халкъа доккха зулам даьнна «кагийбуржуазни фанатизм» санна лаьрхIар.

Шоай платформа дIахо а партена. мехка качъехкаш яр КПК кугалхоех йола националистически группировка. Национализми шовинизми михьар а йоахаш, Китая чухьарей арахьарей политика дунен халкъашта юкъерча арене гегемонистски уйлаш кхоачашъяра гIаерзае гIертар из.

КПК а юкъе йолаш, коммунистически болхлойн партеша цхьана вIаштIехьабаьккхача дунен халкъашта юкъерча болама наькъа духьалбаьннаб КПК хIанзара кулгалхой. Цо ший къаьстта ленинизмаца гарлугйоацаш йола идейно - политически платформа хьалъоттаяьй дунен халкъашта юкъерча вахарен социализм хьалъярен керттерча дешашта. КПСС-он вежарашха йолча кхыча партешеи, марксизм-ленинизм хьал а лоацаш, «аьрдехьарча» оппортунистически националистически позицешкара цувна ревизи е гIертараш хоадамболлаш юхатохарах пекински кулгалхоша вай партенен вежарашха йолча кхыча партештен духьала бIарга ца яйнача тайпара чIоагIа метткIаьлей кампании тийша балхаши доладир социалистически системаген коммунистически боламген меттел, ерригача антиимпериалистически лагерага а дIаккхоачийташ.

Цу политика бохам баьккхар КПК мугIарашка, Китая дуккхача адамашта юкъе. Шоай наькъа оппозицецара чIяр лехар духьа, Мао Цзэ-дунен цунна гонахьарча гIозарои шерра къовсам болабир. КПК чухьарча марксистско-ленински, интернационалистически кадрашта, сахкетамеча болхлошта, ахархошта, интеллигенцена духьала. Духхьал цу гIулакха лаьрхIа яр чакхйоаккхача хана КПК-она чIоагIа хIамa а тохаш, хIаьта парте дуккха ветеранаши бIаьш эзараш «коммунисташи репрессешен» зуламашен хIалак а беш дIайолаяь «культурни революци».

КПК IX съезде марксизмаца-ленинизмаца, пролетарски интернационализмаца принципиально моастагIал долаш бола шоай чурчен арахьарчен политика никъ закон а даь дIаоттабе. цунах йIаьххача хаца йолa программа е хьежар Мао Цзэ-дуни цунна гонахьара гIози. Китае социализм хьалъярах дувцаш, цар цу цхьан хана гелас араяьккхар дерригача дунен тIа революци толлалца йолча хана социализм котъяла «йиш ца хиларах». Социализм хьалъярах йолча марксистско-ленински принципех дIа а хадаш, китайски экономика, мехка дерригa общественно - политически вахар дегIадоаладара гIулакха «тIема кийчо» яра, берригача мехках тIемa лагерь яра декхар оттадир цар. Программин декхара боарамта кхоачаеш гIоттайир воинствующи антисоветизм.

Китая халкъа эвлангарча хьашташа а санна, социально-экономически дегIаахара объективни законаша дIадех Iилман коммунизмa принципий ларда тIа латта, бокъонца йола социалистически политика чакхйоахилга.

Цхьабакъда, КНР юххьанцарча итт шерa социализманa ехка экономически ларда кхерамеча деформацена кIалъоттаеш я мехка ерригa ресурсаш шоаш лерхIаш дола великодержавни, гегемонистски гIулакхаш кхоачашдарга оттае гIертача хIанзарча китайски кулгалхой политика бахьан долаш. Цу политика кхерама кIалъоттаду китайски халкъа карагIдаьнна социалистически хIамаш, новкъарле ю мохк дегIабара.

ХIанзара китайски кулгалхой СССР, вежарашха долча кхыча мехкий опыт нийчаяккха гIертаро, социалистически содружествана духьала гIертаро кхы тIа а новкъарленаш хулийт Китае социализм хьалъяра.

КПСС, Советски паччахьалкхен политика хьакъехьа шоашкара хьадага а лувцаш моастагIал тIехь дувцача хабарех лаьца аьлча, уж советски халкъо хоадамболлал харцду. СССР-ан Китайнеи юкъе моастагIал декхар дукхагIча зуламе да, социализма мехкашта духьалара, паргIато езача халкъашта духьалара шоай моастагIалa гIулакхаш империалисташа кхы тIа а чIоагIдеча хьалашка из деш хиларах. Американски империализмои японски милитаризмои агрессивни планаш увттаю СССР-а духьала меттел, Китайнa духьала а. Цудухьа антисоветски ларда тIа империализмаца ловзар даро, японски милитаристаша территориальни дIадехараш хьаллацаро США, Японе, кхыча империалистически державай реакционни гIозараштa гIойле ю, антиимпериалистически фронтa зе ду. Дунен тIарчен Азерчен хьалаша хьалхагIа цIаккха ца дийхача тайпарa чIоагIа дIадех дерригa антиимпериалистически, революционни низаш кхоталулга, цар шоай гIулакхаш цхьанa чакхдоа хилга. Из цIаькха а белгалдаьккхар 1969 шерарча коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча совещане. Дунен халкъашта юкъерa гIулакхаш дегIаахара хIанзарча леламо мa дарра бакъду из вывод актуальнии боккхача лоархIамен хилар.

3.

...Китайски халкъацара китайски коммунисташцара доттагIали цхьана леладу гIулакхаши советски халкъо, вай Коммунистически парте хьалхагIа а лаьрхIад. хIанз а лоархI дунен социализма позицеш чIоагIъеча, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама, ерригача антиимпериалистически фронта цхьоагIо чIоагIъеча керттерча лоархIамегIарча хьалех цаI санна.

Духхьал цунца белгалбовлаш ба Китая хьакъехьа КПСС-он Советски паччахьалкхенои леррагIа лелабу принципиальни никъ. Из политика, цо лерхIараш, цун чудоацам къаьгга хьахьекхад вай парте XXIII-чей XXIV-чей съездий, КПСС ЦК Пленумий решенешка, КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьлашка.

КПСС XXIV съездо, Китайцарча СССР гIулакхех долча дешашка массе оагIорахьара хьежа а хьежа, ма барра къоабал а бир, бакъ а бир советско - китайски гIулакхашка КПСС-он Советски правительствaн чакхбоаха принципиальни ленински никъи хьалда доаха гIанаши. Китайски кулгалхоша, шоай ленинизмаца гаръяла йиш йоацаш йола социалистически мехкашта духьала къовсам лоаттабе, дунен халкъашта юкъера коммунистически беррига антиимпериалистически болам вIашагIбаккха лаьрхIа йола идейно - политически платформа кхайкаьча хьалашка, КПСС ЦК-ас марксизма - ленинизма принципаш леррагIа хьалдоаттаяра, дунен коммунистически болама цхьоагIо ма могга чIоагIъяра, социалистически содружества хьашташ лорадара позици лаьцар.

Цу цхьан ханна КПСС хоадамболлаш духьала латт хIанз барт вIашагIа ца кхеташ дола цIенхашттара идеологически дешаш паччахьалкхенашта юкъе леладеча гIулакхашта Iаткъийтаро; СССР ан КНР-енен юкъера гIулакхаш лертIадаха гIерт, ший де йиш йолаш мел дола хIама ду цо советски китайски халкъашта юкъера дикача лоалахой гIулакхаши доттагIали юхаметтаоттадара.

Китай объективно социализма новкъа дегIааха йоагIаш хиларо гIулакхаш цу тайпара лертIадахара торонаш хьаеллаш хилар теркалду КПСС-о. ЙIаьххача ханара СССР-ен Китаен халкъий овлангара хьашташ вIаши духьаллоалаш дац, долчча бесса аьлча, цар хьалхадоах вIаши цхьана леладу гIулакхаши доттагIали юхаоттаданзен дегIадоаладанзен ларгдоацаш хилар.

Шерра довзаш а массане а цхьатарра къоабалдаь тIайийца а да КНР-цара гIулакхаш лертIадахара тIадерзадаь КПСС ЦК-аси Советски правительствaн даькa дуккха конструктивни гIанаш.

СССР инициативагIа 1969 шера Пекине шиъна а мехка правительстваштa керте латтараш вIашагIкхийтта дукха ха ялалехьа советско - китайски переговораш йолаелар доаздонех долча дешаех лаьца. Советски оагIоно цIаккха хувца ца луш ший конструктивни никъ лелабу вIаши дагардараш дикагIа кхетадера новкъостал дергдола гIулакхаш чакхдоахилга санна, иштта доаздн хьакъехьа къовсам тIа дола дерригa дешаш доаздн хьакъехьа керда договор дара наькъаца бокъонца къоастаделга а могадеш. Цхьабакъда, переговораш эттув болаш хургьяц, шаккхе оагIув цIена дог-уйла долаши барт вIаштIехьбаларгахьа чIоагIа къахьегаши хуле мара.

Укх тIеххьарча хана КНР правительства а яьй заявленеш барт вIашагIа ца кхеташ долча идеологически дешаша «машаре дахара пхе принципа ларда тIа латта, Китайнен Советски Союзан юкъера паччахьалкхений гIулакхаш хьаллоттадара новкъарле е езаш ца хиларах». Вай теркалду барт вIашагIа ца кхеташ дола идеологически дешаш паччахьалкхенашта юкъерча гIулакхашта ца Iаткъийта китайски оагIув кийча хилар.

Вай партенен халкъан лоар хьа а хайташ, XXIV съезде КПСС ЦК Отчетни доклад еш нов. Л. И. Брежнева хьаккхайкадир:

«Советски паччахьалкхен къаман хьашташ вай кIалдутаргдац. КПСС-о дIахо а кIаьд ца луш къовсам лоаттабергба марксистско - ленински ларда тIа социалистически мехкаши дунен коммунистически болами кхотабара. Цунца цхьана вай партии Советски правительствои кIоаргга дог тийша я Советски Союзаи Китайски Халкъа Республиканеи юкъера гIулакхаш тоадар вай шинка а мехка овлангарча, йIаьххача ханарча хьашташа, социализма, халкъий паргIатон, машар чIоагIбара хьашташа ма яххара хургхилара. Цудухьа ма могга новкъостал де кийча да вай Советски Союзаи Китайски Халкъа Республиканеи юкъера гIулакхаш лертIадахара меттел, дикача лоалахой гIулакхаши доттагIали юхаметтаоттадара а, хIаьта бухсоцачa кхаьчача из вIаштIехьдаргдолгах дог тийша а да вай».

Из нийсхои наькъаца йола, КНР хьакъехьара КПСС, Советски паччахьалкхен конструктивни позици кхетаеши къоабалъеши я вежарашха долча социалистически мехкаша, коммунистически болхлойн партеша, дерригача прогрессивни, машар безача низаша, цу даькъе китайски къахьегамхоша а.

КПК ах бIаь шерa хьабенача чоалханеча наькъо бакъду, общество дегIаахара объективни декхараши тенденцеши шаьра кхетае, дуне эргадаккхар. социализми коммунизми хьалъяра лоаттабеча къовсаме стратегии тактикеи вIаштIехьъяккхарца Iилман никъ лелабе революционераш кийчбер марксизм - ленинизм мара ца хилар. Марксизмана - ленинизмана, пролетарски интернационализмана тешаме хиларо Iалашду коммунистий дерригача гIулакхий толам баргa. Кхыча бесса а хул — дунен коммунистически болама отрядех моллагIа а цу принципашта тIера дIаьлча из отряд эшаргйолча кхоачаду гIулакх, коммунистий дерригдунен эскара юкъарча гIулакха зе ду.

Китайски коммунисташа - интернационалисташа даим белгалдаьхад, революци котъяларан социализма новкъа толаме дIахьалхашкахьа ахаран КПСС-аца, Советски Союзаца, дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламца цхьоагIо лелаяр боккхача лоархIаме хилар. Китая Коммунистически парте 50 шу дузача дийнахь советски коммунисташа, советски наха сий ду китайски коммунистий турпален майрален гIулакхийн, марксизма - ленинизма, пролетарски интернационализма идеяш чакхъяхара къовсам лоаттабеш, китайски революци котъяккхара, прогрессен социализман новкъа гIолла Китай дIахо яхийтара низ мел ца кхобаьрийн.

И. АЛЕКСАНДРОВ.
(1 июлера «Правда».)

ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ

ХIара предприятен организацен шиЙ доалахьа тайп-тайпара керттера фондаш я: зданеш, сооруженеш, оборудовани, маьхера производственнин боахамен инвентарь.

ТIеххьара керттерча фондайн переоценка яьи амортизационни отчисленей нормаш чIоагIъяьи итт шу даьннад. Цу хана дена шозза гаргга дукхагIа хиннай мехка керттера фондаш.

1967 шера 1 июне дена промышленни продукцен грузовой перевозкайн дуккхача группашта керда маьхаш оттадаьд. Из бахьан долаш цхьайолча организацешкен предприятешкен ханашка баланса тIа дIаязъяь керттера фондаш тайп-тайпара маьхаш долаш я. Цудухьа йолаш йола амортизационни отчисленей нормаш уж юхаметтаоттаяра эшача средствашца тарлуш яц.

Фондех маьхаш дахар бахьан долаш производственни оборудованеех, кхыча фондех дикагIа пайда эца тIерт предприятеш. Производственни мощностех пайда эцилга тоадаро торо хулийт продукци дукхагIа арахецийта, цунта дIадолар чухьнахьа даккха.

Ерригача хозрасчетни паччахьалкхен, кооперативни, общественни предприятешкен организацешкен, юртбоахамачаргара дIамел ниЙкхача, переоценка ергъя зданешта, сооруженешта, передаточни устройствашта, машенашта, оборудованена, транспортни средствашта, хIаьта совхозашка, колхозашка, межколхозиии кхыча юртбоахамен предприятешкен организацешкен алхха зданешта, сооруженешта, передаточни устройствашта.

Из болх чакхбаккхара лерттIа кийчо е еза. Нийса технически инвентаризаци е езаргъя керттерча фондай объекташта, оттаде дезаргда технически паспорт, кхыйола а технически документаци.

Инвентаризаци еча хана лерттIа тахка а Iомае а еза хIара инвентарни объект, къаьстта теркам тIабахийта беза зданештеи сооруженештеи инвентаризаци еча хана.

ХIара предприятен организацен лакхерча организацешкара Iалашъе еза мел эшаш йола инструменташ, бланкаш, инструкцеш, зданешта, сооруженешта, оборудованена переоценка яра эша сборникаши ценникаши. Из дерригa хIама доагIIача тайпара Iомаде деза переоценка ергйолча комиссей членаша, ведомстваша, министерстваша. Переоценка еш ведомосташ, отчетни формаш оттаяра лакха квалификаци йола нах эшаргба. Цудухьа цхьайолча предприятеша шоай нах командировке бахийтаб ведомствашеи министерствашеи чакхъяьхача семинарашка. ХIаьта Статуправлене болхлоша лакъа а лоацаш цхьайолча объединенешка переоценка яра семинараш яьй.

1971 шера июль бетта массанахьа а цкъарчоа переоценка е еза ерригача ценникехи сборникехи пайда а эцаш. Цо хьахьокхаргда керттерча фондашта переоценка яра кийчо мишта яьй.

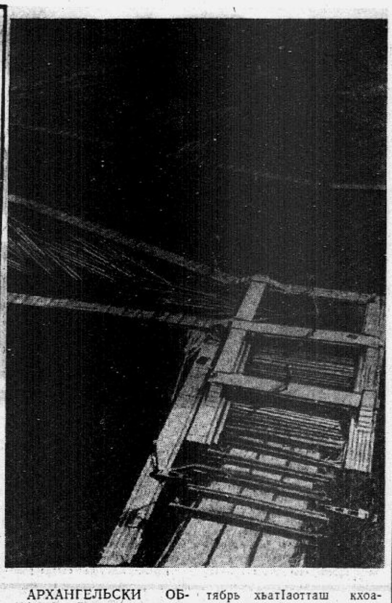
Укх гаргтарча хана Статуправлени йолалургъя предприятешка, объединенешка, трестaшка переоценка ярга хьажа.

Цхьайолча предприятешка во кийчо яь епе а, цхьабакъда, дуккхача моттигашка из гIулакх тесса делалу. Масала, хьун боахама Управлене (начальник нов. Матвеев) къаьстта во вIаштIехьбаьккхаб из болх. Предпрнятей керттерча фондай переоценка яра вIашагIъехкача комиссеша геттара а всала болх бу.

Цу тайпара хьал да моттигерча промышленноста Министерства предприятешка, МалгIабика, Гудермесски, Старопромысловски кирпичкаш еча заводашка. Из лоархIаме гIулакх тесса делалу юртбоахама Министерства боахамашка а. Переоценка яра Министерстве вIашагIъеллача центральни комиссе доагIIаш дола новкъостал дац колхозаштеи совхозаштеи.

Переоценка е еза ха хьатIаотта дукха ха йисаяц — из дIайолалу 1 августе. Цудухьа дерригa кхоачамбоацараш дIа а даьха из болх дика чакхбаккхара оарцагIловла деза вай.

М. ТЕРЕНТЬЕВА,
республикански Статуправлене экономист.

АРХАНГЕЛЬСКИ ОБЛАСТЬ. Вельски лесоперевалочни базерча болхлой хьу дIакхухьийта ха геттара сихъеннай. ВорхI бIаь эзар кубометр хьу дIаяхьийта еза цар укх сезоне. План ханал хьалха, 10 октябрь хьатIаотташ кхоачашъе дехкар тIайицар хьу дIакхухьийтараша.

Вельски лесоперевалочни базе.

С. ГУБСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ПРОПАГАНДИСТАША ДЕШАРА ШЕРА ИТОГАШ ЮВЦ

Укх деношка Кирова цIерагIча парка театре Грознерча пропагандистийн лекторийн политпроса системе дешара шу чакхдалара хетаяь собрани хилар. «Городской партийни организаце политпроса система 1970 — 1971 дешара шера итогехи хьатIадоагIача дешара шера дехкарехи» доклад йир цига КПСС Грозненски горкома секретара С. О. Зоева.

— Чакхдаьннача дешара шера тIагIертта къахьийтад вай гороДерча партийни организацей пропагандисташа, лектораша, — йоах доклаlчика. — Политпроса система ладувгIархошта программии материал Iомаярал совгIа цу юкъа вай партен халкъеи вахаре хиннача Iалаьмате лоархIамеча событеех йола материалаш Iомайир цар. Иштта цар Iомаяьй В. И. Ленина бIаь шу дизара хетаяьча торжественни заседане материалаш, парте XXIV съезда КПСС ЦК яь отчетни доклади съезда кхыдола документаши.

ДIадаха дешара шу белгала да вай кадраш шерра экономически дешара юкъеозарца. Дикка эргаяьннай партийни дешара структура а. ДIаяхача шерашка юххьанцарча звене дийша баьннараш дукха хьаIарца шозза дукхагIа нах Iомабе аьттув хилар марксизма - ленинизма лардий школашка. 800 совгIа коммунистои парте боацарашеи сайрийнарча марксизма - ленинизма университете шоай идейно-теоретически боарам лакхбир. Виъ эзар совгIа кагирхой комсомольски политпроса системе революциоини теори Iомаеши 36 эзар болхло массови пропаганда тайп-тайпарча формашка шоай знанеш лакхъеши хилар. ХIаьта 23 эзар гаргга грозненец партийни дешарен пропаганда массови формайн звеньяшка экономически проблемаш Iомаеш вар.

Дика баьб болх укх шера «Октябрьнефть» НГДУ кхоалагIча шерарча юххьанцарча политшкола. Цунна кулгалдеш ва И. В. Агарков. Ший занятешка хоадамболаш дувц цо социалистически общества экономически законехи категорехи. Теоретически проблемаш ювцача хана уж даим ленински положенешца чIоагIъю. Масала, къахьегама овсарле лакхъярах ше дувцаш пропагандиста шерра пайда ийцар «Великий почин», «Советски Iаьдала аргIанара декхараш» яхача ленински балхех. ЛадувгIарашa дика кхетадергдолча тайпара дийцар пропагандиста хIанзарча хана къахьегама овсарле лакхъяра де дезарех, из дара пайда эца мегаргйола резерваш хьагучаяьхар, пайданегIа дола наькъаш белгалдаьхар. Шерра юкъеккхувл пропагандиста ладувгIархошца практически занятеш елга а.

Цу тайпара дика чакхъювлар занятеш № 2 йолча ТЭЦ-а нов. Беднова кулгалдеча юххьанцарча политшколе а.

Политически дешара системе керттера моттиг дIалоац марксизма - ленинизма лардий школаша. ДIадахача шера цига дешаш хинна актив эггара хьалха научни коммунизма курс Iомаеш хилар. Анализо хьагойт дуккхача школашка еш хиннача занятешка общество хулача социальни хувцамий закономерносташ хоадамболаш дувцаш хиннилга, капитализма общество дегIаккхувлилгеи из коммунизмага яла езилга хьагойташи хинналга.

Дукха ха я Октябрьски бурувдеттача балхий управлене Сухоцерхов Виктор Георгиевича пропагандисталла болх бу. Цо кулгалдеча марксизма - ленинизма лардий школе дешача слесараша, мастераша, бурувдеттараша ялх шера кIоарга Iомаяьй КПСС истоpе, политэкономе, Философеи научни коммунизман курсаш. Цар занятешка шерра пайда эц гойтара пособех, пропаганда технически средствaех, хIаранена индивидуальни заданеш тел. Цу школа дукхагIбола ладувгIараш шоай коллективашка агитатораш, политинформатораш хиларца боккха общественни болх барал совгIа кхычарна хьоххам телаш хьа а хьег.

Марксизма - ленинизма теори шоаш Iомаеш хиннaчарна новкъостала КПСС горкоме, райкомашка, йоккхача, промышленни предприятей партийни организацешка вIашагIъехка болх беш 16 лектори яр.

Iилман ларда тIа боахам лелабара школаш а хинна дIаэттай города районашка еш йола экономически теоретически конференцеш. 1970—1971 дешара шера цул диъ шу хьалха еш хиначул цкъан ахаззен дукхагIа чакхъяьхай уж. Цу тайпара конференцеш КПСС райкомашка меттел каст-каста предприятешка, дешара заведенешка, культура учрежденешка еш я.

Боккха болх баьб городской партийни организацешка укх тIеххьарча хана пропагандистий балха говзал лакхъяра. Парте райкомашка, цхьайолча предприятешка, институташка даим йола пропагандистий семинараш хиннай болх беш. Цар Iалаьмате дукха даьд пропагандистий теоретически боарами методически говзали лакхъяра, опыт дIа-юха эцаш.

Марксистско - ленински дешара система хIанзарча хано дIадехха ча тайпара тоаяь эргаяккхара кхы а дукха де дезилга белгалдир докладчика а цул тIехьагIа къамаьлаш даьчар а. Цхьайолча школашкеи семинарашкеи еча политически занятей идейно - теоретически боарам КПСС XXIV съездо дIа мадеххара лакха бац. Моттигаш хиннай теори тIагIоллара мара Iома а ца еш, общественни вахара процессашта кIоарга анализ ца еш. ХIанз а, нийслуш да занятешка учебника тIара материал кIезит дукха дIа а дийце первоисточникех вIалла пайда ца эцаш бусаш. Цу тайпара кхоачамбоацараш дар «Октябрьнефть» НГДУ № 1 йолча технологически цехе, электромеханически заводе, № 4 йолча горбыткомбинате.

Цхьайолча школашкеи семинарски группашкеи еча занятешка дешаш болчар берригa низ программи материал тIера хьаязъяйтаран е из дагахьа Iомайтарал тIаухийташ хиннаб. Партийни комсомольски дешара система комплектовани еча хана массанахьа теркал дац ладувгIараш мел дийша ба, балха мича хана ух, малагIа тайпа болх беш ба. Цудухьа кIезига бац массехк шера политически дешара системе дийша бале а лерттIа кхеташ ца хиларца лакхерча звене дIачубаха йиш йоацаш бусараш.

Укх тIехьарча хана занятей методика тоаяра, дешаш бараш теори практикаца ювза Iомабара опытах дийцар укхаза А. Шерипова цIерагIча нефтемаслозавода юххьанцарча политшкола пропагандиста В. К. Гайдая, спецоборудоване завода марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста М. И. Красильщикова. Цудухьа дика латт цу предприятешка производственни гIулакхаш а, дуккхагIа болча ладувгIараша шоай квалификаци даим лакхъю, шоллагIа профессеш Iомаяьй.

—Ерригача района пропагандистий кадраш кийчъю пхьоале а хинна дIаэттад хIанз оаха машенаькъа отделене вIашагIъелла марксизма - ленинизма лардий опытни школа — аьлар КПСС Октябрьски райкома политпроса кабинета заведующе Г. А. Круглевас. Цу школе меттел ерригача районе гIорваьнна вовзаш ва пропагандист нов. Белогуров. Цу школе каст-каста гуччахьара занятеш хул. Цига гуллу ерригача районера нах. Цар яьча отзываша хьагойт цу школе хула занятеш лакхача теоретически боараме чакхъювлаш хилар.

«Красный молот» завода Ленина произведенеш Iомаеча семинарски группа кулгалхочуо Л. И. Негинске лаьча къамаьла чулоацам хIара ладувгIачунца индивидуальни болх бе беза яхаш бар. Цо хIаранена къаьст - къаьста заданеш лу, темацарча моллагIча цхьан дешах лаьца реферат язъе декхарийла ву хIаравар. Шоаш занятешка Iомадаьр шоаш къахьегача метте наха дIадовзийташ боккха болх бу ладувгIараша.

Городерча дикагIболча пропагандисташтеи лектораштеи КПСС Грозненски горкома Сийлен грамоташ елар, Сийлен книжка тIа дIаязбир.

Собрани яьнначул тIехьагIа Днепропетровски музыкально - драматически театра артисташа концерт оттадир гулбеннараштa.

С. МАЙСИГОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

НАТО СТАНЕ КОРЗАГIБАЛАР

Шин кIирагIа хадданза ювц дунен пресса оагIонаш тIа Средиземни форда юккъе, Сицилена къулбехьа уллача Мальта яхача гIайрен цIи. 12—13 июне хоржамаш хиннaчул тIехьагIа цу гIайрен паччахьалкхен кердача правительствас НАТО-с беча низах гIайре мукъаялийтар дIадийхачул тIехьагIа, керттера теркам Мальтана тIабахар.

Мальта йоккха еце а — цун лаьтта дерригa а 316 квадратни километр мара дац, хIаьта баха нах 323 эзар саг совгIа мара вац, — Средиземни форда стратегически лоархIамерча районе улла из гIайре дикка лоархIам болаш я НАТО-и Пентагонеи тIема планашта юкъе. Ший бахьан доацаш дац 1964 шеррахье а Лондоно Мальтана цу гIайрен тIа тIема базаш лоаттае Англена мукъалу 10 шера дола «оборонах дола договор» качдоллар. Ший бахьан доацаш дацар хадданза Средиземни форда чу лела США 6 флота кемаш массаза а Мальта порташка сецаш хилар.

Малхбузен ше къаьстта долча гIозараша Мальтах лерхI НАТО плацдарм, ший тайпара йола «форда чу гIоргйоаца авианосец». Мохк ший лоIаме хилара тIехьа латта моттигера лейбористски партн хоржамашка котъяьннaчул тIехьагIа тешанза баьлар НАТО-на керте латтараш. ХIаьта Д. Минтофф керте латтача кердача правительствас, бахача наха хьал а лоацаш, нейтралитета политикана ше тIехьа хилар хоадам, боллаш дIа а кхайкадаш гIайрен тIара Европа къулбехьен зонерча НАТО тIема-форда вIашагIкхийттача низий командующи вола адмирал Бириндели араваьккхачули, юххера а, Iоткъам тIалоаттабеш хинна «оборонах дола договор» дохадарах йола решени тIанийцачули тIехьагIа натовски гIозараш геттара корзагIдаьлар.

Лондони Вашингтони Мальтерча гIулакхий хьакъехьа официальни заявленеш яра юхаувзалуш я, цхьабакъда цар гучча тIема низ тIалоаттабу Минтоффа правительствана. Дунен халкъашта юкъера кхерамзле чIоагIъярахи дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта юкъе низ белга е низ юкъебоала белга дIадаккха лерхIаши 1970 шера декабрь бетта ООН Генеральни Ассамблеяс тIанийца деклараци гIожа толха а еш, Пентагоно Мальтана тIадахийтар «Маккорд» яха эсминец, хIаьта Лондон йолаелар форда пехота отрядаш гIайрен тIа ахийта.

ТIеххьара хиннача хоамегIа, «мальтийски кризис» беррига членаш НАТО-на юкъе а болхаш йолча Малхбузен Европа совета 2 июле Лондоне хьайийллача заседане, хIаьта иштта Брюсселерча НАТО штаб-квартире а экстренно дувцаш дола дош а хинна дIаэттар. Мальтана къайлаза а боацаш низ беш латт.

ЦХЬАН ЛЕЛАДУ ЗУЛАМЕ ГIУЛАКХАШ

США Центральни разведывательни управлене (ЦРУ) директора Ричард Хелмса Израиле яь визити израильски хьалхле лелаеча деятелашца цо яь переговораши дунен кепайоазоно чIоагIIа теркам тIабохийташ а чIоагIIа ювцаш а я. Вашингтони Тель-Авиви из гIулакх юххьанца къайладахьа гIортар аьттув ца боалаш дисар.

Ше Тель-Авиве волаш Хелмс премьер-министраца Г. Меирца, оборона министраца М. Даянаца, кхыча мехкашцарча гIулакхий министраца А. Эбанаца вIашагIкхийтта хилар. Переговораш еча хана, кхыча мехкашкарча агентсташа деча тешалах, дийцар Гаргарча Малхбоалерен Средиземни форда бассейнерен хьал, США-ан Израилен разведывательни органаша дIахо кхы а айхагIа вIаши гIулакхаш леладелга, Iарбий мехкашка цар бе беза подрывной болх, хIаьта иштта США-с Израила деш дола тIема новкъостал шерделга.

Кхаь дийнахь Израиле хиннaчул тIехьагIа, Р. Хелмси цун новкъостийи цу мехкара дIабахар, вояж Гаргарчен Юкъерчен Малхбоале дIахо а хьош. Израила тIема низаш чIоагIдарен цун агрессивни политика хьаллацарен хьаштдолаш ВIашагIкхийтта Штаташ хилар цIаькха а белгалдаккхара пайда ийцар Хелмса визитах израильски пропагандистски аппарато, «Едиот ахронот» яхача газето дувцачох, Хелмс «тIехьа ва Израиль хьаллацарах из дIахо а тIема кхоачамца Iалашъяран, кхыметтел цхьадолча даькъе Израиль Малхбузен тIема союзаштеи блокаштеи юкъеяхьарах лаьца а дувц».

Бейрута информационни гIозараша теркам тIабохийт 1967 шера 22 ноябре ООН Кхерамзлен Совето яьча резолюце ларда тIа Гаргарча Малхбоалера дош политически къоастаде лерхIача моллагIча гIулакхашта духьал ювлача а дIалийца Iарбий территореш дIа ца луш йнта гIертача а Тель-Авивана дунен общественность эгIазъяхар лакхлуча хана Хелмса визит хинна хилара. Израильски кулгалхошца ЦРУ директора яьча переговораша тешал ду Гаргарча Малхбоале кхохкаденна хьал лоаттадар меттел, дунен цу районера кхохкам кхы а лакхбар хьаштдолаш США цхьадола гIозараш хилара.

БИРМА ДЕГIААХАРА ЛОАРХIАМЕ БЕЛГАЛО

Укх деношка Рангуне болх беш я Бирмански социалистически программа (ПБСП) яхача доал деча парте съезд.

Инарала Не Вина хьалхле а лелаеш 1962 шера бIаьсти Iаьдала керте этта патриотически уйла йолча эскара гIулакхерча наьха организаци хиларах тарра ийс шу хьалха хьайир Бирмански социалистическа программа парти. ПБСП тIум а хинна дIаэттача Не Вин керте латтача революционни совето мехка дуккха социально-экономически хувцамаш дир. «Социализмага бода бирмански никъ» яха революционни совета политически деклараци бирмански общество-экономически даькъе а кхыча сферашка а йолча социалистически ориентаце программа а хинна дIаэттар. ХIанз паччахьалкхено тIахьожам лоаттабеш я 80 процент лаьттан ченашкара рузкъа хьадоаккхеи 60 процент из чакхдоаккхеи промышленность, ерригa арахьареи дикка дакъа чурен торговли.

Бирма социально - экономически уклад овлангара хувцаялар чакхдоал мехка политически вахара юкъе наха тIа-тIа дукхагIа дакъа а лоацаш. Республике хьахиннай ворхI миллион совгIа саг юкъеволеи ПБСП дуккха нах юкъебола база йолеи болхлой а ахархой а советаш. ХIанз парте членаши кандидаташи болаш 400 эзар совгIа саг ва. Миллион совгIа болча болхлоша, ахархоша, эскаре гIулакх деча наха, интеллигенце викалаша, бахача нахах патриотически болча наха заявленеш еннай шоаш парте дIаэцар дехаш.

Съезда деношка бирмански городийн юртийн улицашка каст-каста бIаргаго йиш я «Парте низ — халкъа низ» яха лозунг. Цо къаьгга хьахьокх ПБСП-ах гоття кадровой организаци йолчара колониализмах юхедисар дизза дIадаккхара, мохк дIахо а политически экономически хьакъехьа ший лоIаме хилар дIахо а чIоагIдаран общество социалистически эргаяьккхаран тIехьа бирмански халкъо лоаттабеча къовсама керте латта партн е гIерташ хилар.

Съезде белгалдаьккхар эггара хьалхарча аргIанарча декхарех цаI социалистически принципий ларда тIа оттадаьи Бирме социалистически экономика а социалистически демократи а хьае лерха керда конституци хьадар хилар.

ЯПОНИ: ДЕМОКРАТИЧЕСКИ НИЗАШ КОТДАЛАР

Укх деношка Японе хилар парламента лакхехьарча палатера хоржамаш, уж деш юхахержар цун составах ах совгIа. Хоржамаша хьахьеккхар оппозиционни низаш котдалар. Масала, социалисташка кхы тIа а пхиъ депутатски мандат кхаьчар, Японе Коммунистически партена Лакхехьарча палате кхо депутат тIакхийттар. Ши шу хьалха хиннарел 1,3 миллион саго дукхагIа кхаж тессар хIанзарча хоржамашка коммунисташта тIехьа. ХIаьта доал деча либерально-демократически партена (ЛДП) тIера нах бувл. Хьалха хоржамаш деш хиннaчул 1,5 миллион бюллетень кIезигагIа кхаьчар цар кандидаташка.

Сенца дашха доагIаш да эрдехьара низаш котдалари доал деча парте позицеш мельялари? Хоржамаш хилалехьа хьалха Окинава Японега «юхакхачийтарах» йолча Вашингтонацарча соглашенена кулгаш а яздаь, ЛДП лидераш харжархой шоай оагIонгахьа баха лерхIаш бар. Цул совгIа, цар котало яьккхар дикка йоккхача материальни ларда тIа а латтар.

Цхьабакъда доал деча партена новкъостал хилaнзар е ахчан тIувсаша хьаллацарах а е Окинава «юхакхачарах» йолча спектаклах а. Японски харжархой диккача даькъана хайра цу демагогически гIулакха къайле миштай. Японега Окинавах йола административни бокъонаш кхачийтарах йолча соглашенена кулгаш яздаро боккъалдар аьлча американски тIема базаш гIайрен тIа йолаш хилар чIоагIду. Доал деча парте Вашингтонаца тIема союз чIоагIъеши мехка дIахо а милитаризаци яра, къахьегамхой хьашташта зе деш монополеша тIехдола пайдаш доахилга Iалашдара тIехьа йолчен политикана тайп-тайпара бола баха дуккха нах раьза ца хилар тIа-тIа лакхлу.

Цу хана чухь хоржамий результаташа тешал ду оппозиционни низий авторитети влиянни хадданза лакхлуш хилара. Из тенденци хьалда гучаяьлар укх шера апрель бетта хиннача моттигерча хоржамашка а, цига боккха толам баьккхар социалисташеи коммунисташеи. Из толам законагIа боагIаш ба, хIана аьлча СПЯ-а ПКЯ-и тIехьа латт японо-американски «кхерамзлен договор» дIадаккхара, Окинава Японега йизза юхакхачийтара, гIайрен тIара американски базаш дIаяхара, маьхаши налогаши лакхъяра политика соцаяра.

А. СТУПАК,
Н. ГЕРОНИН,
Ю. КОРНИЛОВ.
(ТАСС).

Моттигерча экономике чуйолаш латта американски капитал юхаяккха гIерт дуккха латиноамерикански мехкаш. Континента къахьегамхоша дIадехача керттерча хIамаех цаI а хинна дIаэттад мехка Iалама рузкъаш юхалулгеи кхыча мехкий компанешта национализаци елгеи. Дуккхача къахьегамхой болама керте латт болхлой класси цун авангард — коммунистически партии.

СУРТА ТIА: Гуаяниляна юххерча Милагро яхача юртарча эквадорски болхлойи ахархойи митинге. Лозунгаш тIа—дIадех материальни торо тоаелгеи бокъонца демократически йола аграрни реформа чакхйоаккхилгеи.

ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, делкъел тIехьагIа къулбехьарча районашка юкъ-юкъе догIа а делхаш, ди а къувкъаш, малхбузехьара тIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 25—31, Грозне 28—30 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

ДIахорча шин дени шин буси хувцалуш морхаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка юкъ-юкъе догIа а делхаш, ди а къувкъаш, малхбузехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 14—19, деношка 25—30 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Бурувдеттарий котало

Сихагlен кIоаргагIен бурув тохара лаьржача яхье МалгIабикерча бурувтохара балхий управленерча бригадашта юкъе укх шера хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа Атарщиков Иван Алексеевич керте латтача № 906 йолча буровой коллектив. Ялх эзар метр бурув тоха дезаш я из скважина. ХIанзлехьа скважина теха бурув 4100 метр совгIа кIоарг а долийташ, цхьоалагIча июле бурув тохара ворхI бетта план кхоачашийр цо. Укх деношка август бетта чотах итташ метраш бурув техад бригада бурувдеттараша. Уж толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцад сменни мастераш коммунист Лынцов Николай, Дзуцов Салман керте латтача сменаша, мехкдаьтта тахнараша Яндиев Мусас, Давыдов Виктора, Галаев ИбрахIима, Мамерга Хьусена, Акбиев Ильмудина, лаборантнаша Потехонина Мариас, Гуренко Валентинас, кхы дуккхачар а.

М. ЛЕВИН.

ПИСЬМО КЕПАТЕХА ДЕЦЕ А

Дукха ха йоацаш МалгIабика районерча Советски яхача юртара письмо дера «Сердало» редакцега. Шоай юртахошта Дзахкиев Махьмадаи Кортоева Тамареи карагIдаьнна во гIулакх дувцар цу тIа. Цунах лаьца КПСС МалгIабика горкома хьалхарча секретара нов. Саньиос укх тайпара хоам бу редакцега:

Письмо тIа дувцараш баьхилар дIахойт парте МалгIабика горкомо. М. Дзахкиевга сесага тIа маьре яха хиннай Кортоева Тамарий. ХIанз цхьан бахаш бац уж. Советски юртарча № 12 йолча школа комсомольски организаце цун дош дийца а дийца ВЛКСМ мугIарашкара дIаьнихай Кортоева Т. ДIахо цо педагогически болх бара гIулакх къоастадеш а да. ХIаьта Дзахкиев Махьмада гIулакх прокуратуре дIечуденнад.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувгIа

6 июль.
ТЕЛЕВИДЕНИ

11.00 — Дешархошта. «ГIалашка йоага цIераш» яха художественни фильм. 18.05 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.30 — КПСС 24-ча съезда материалаш Iомаеш барашта долча новкъостала. 19.00 — «Угол падения», яха художественни фильм. Хьалхара сери. 20.10 — Шоана бераш. 20.20 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.30 — Футболах йола СССР чемпионат. 21.20 — «Угол падения» яха художественни фильм (шоллагIа сери). 22.30 — Тхо долча хьоашалгIа ба Днепропетровски Украински Шевченко цIерагIча музыкально - драматически театра артисташ. «Асланбек Шерипов». Нурадилова цIерагIа долча театра спектакль. (нохчий меттала).

6 июль.
РАДИО:

6.30 — Сенаж ломашка. Юртабоахама болхлошта. 6.50 — Хоамаш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «ДоттагIал» яха концерт. 9.15 — Даьхен арекаш. Дагестански радиопередача «Заводий доттагIал чIоагIлуш доагIа». 9.35 — НохчгIалгIай ашарий концерт. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Пятилетка хьалхара шу. Промышленноста болхлошта (нохчий меттала). 16.20 — КПСС 24-ча съезда соцамаш кхоачашде. Сунженски района Кирова цIерагIа колхоза парткома секретара Фаргиева къамаьл. 6.45 — Вай индустриальни мохк. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

7 июль.
ТЕЛЕВИДЕНИ

11.00 — Дешархошта. «Май бутт бар» яха художественни фильм. 18.00 — Дешархошта, фильм. 18.15 — Спортивни дневник. 18.25 — Киножурнал. 18.35 — Директиваш тIа яздаьд Производствана автоматизаци яра. 18.50 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий, меттала). 19.50 — Хоамаш, реклама. 19.20 — Документальни фильм. 19.40 — Доакъараш кийчдеш латт. 19.50 — Кхацкарча къахьегамхошта дола концерт. 20.20 — Шоана бераш. 20.40 — Солцаев.

7 июль.
РАДИО:

6.30 — Юртабоахама аханей школа. 6.50 — Хоамаш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Партен халкъен цхьоагIо советски общества бохаргбоацача низа хьост ба (гIалгIай меттала). 8.40 — Къона тIехье (гIалгIай меттала). 9.15 — «Халкъий антиимпериалистически къовсама декхарий хьекъехьа КПСС 24-гIа съезд» яха беседа (нохчий меттала). 9.30 — Доакъараш кийчдеча хьалхалаттараштa дола концерт. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Кхай тIара политически агитаци» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.20— Юртара вахар. Юртабоахама болхлошта (нохчий меттала). 16.35 — Пятилетка боаха гIа Промышленноста болхлошта (гIалгIай меттала). 16.50 — «Наха вахьар яхи» яха корреспонденци. (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш. (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 19.30 — «Къонал» (гIалгIай меттала). 20.00 — «Нах кхетамца кхебара бола халкъа илли лоархIам» яха передача (нохчий меттала).

8 июль.
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Дешархошта, фильм. 18.20 — КПСС 24-ча съезда соцамаш кхоачашде. Бурув тохар хьалхара гIулакх да. (гIалгIай меттала). 18.30 — Хьайбаш лелаеча промышленни чIоагIала хьае. 19.00 — Вай долча хьоашалгIа ва поэт Щипачев Степан. 19.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.30 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.05 — Шоана бераш. 20.20 — «Ловзар». Кагирхошта йола программа. (нохчий меттала). 21.00— Киножурнал. 21.10 — Ялат чуэцача тохамаш даха. Автотранспортах мишта пайда эц. 21.30 — «Сага о Форсайтах» яха телевизионни художественни дуккхасерийни фильма премьера (Англи). «Дезала юкъера торжества» иттлагIа сери.

РЕДАКЦЕ АДРЕС; г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш; редактора — 3-44-96; редактора зам—3-39-11; бехктохама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культурай, промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ; г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05148. Заказ № 6139.